

**HZ. PEYGAMBER (sav)**

**EFENDİMİZİN**

**GÜNLÜK HAYATIMIZA REHBER OLACAK**

**103 SÜNNETİ**



**Atilâ MURATOĞLU**

**İrtibat**

Büyükkovanağı Mah. Altıncılık Sk.

No: 12 Meram / KONYA

Gsm: 0530 608 71 77

**ISBN**

978-625-00-9862-2

**Baskı - Cilt**

Anka Promosyon Matbaa Mlz. Ltd. Şti.

Fevziçakmak Mh. Hacıbayram Cd. No: 45 Karatay

/ KONYA

Tlf: 0332 342 43 05

Sertifika No: 43150 / B.T.: Temmuz 2021



## Kaynakların Kısaltılmaları

r.b	:Ruhul Beyan tef. Damla yay.
r	: Ramuz El- Ehadis
c.f	: Cem'ul- Fevaid
t	: Tergib ve Terhib
b	: Sahih-i Buhari
m	: Sahih-i Müslim
c.s	: <i>Câmi'us-Sagîr</i>
m.ş	: Müsned-i Şihap
r.s	: Riyazü's Sâlihîn
Pk	: Peygamber Külliyyatı
h.i.	: Hadislerle İslam
ş.ş	: Şemail-i Şerîf
ns	: Es-Sünenü'l-Kübrâ
mz	: M. Zevaid

## **İthaf**

Bu Çalışmamı Yüce Rabbim'in " mal ve Evlâdın fayda vermeyeceği bir günde (Şuarâ. 88) üzerimde hakları bulunan Rahmetli anneme, babama, eşime ve bana ahiret azığı kılmasını diliyor ve yine bu hizmetlerimi bizlerin, Salih amellerimizden, rızasına uygun işlerden, iyilikleri kalıcı olan güzelliklerden kılmasını; Yüce Mevlâdan niyaz ediyorum.

# ÖNSÖZ

***Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.***  
*Alemlerin Rabbi olan Yüce Allah'a Hamd olsun!*

***Peygamberimiz Hazreti Muhammed Sal-***  
*lallahu Aleyhi ve Sellem'e ve Ashabı'na salat ve*  
*selam olsun.*

*İslam, esas olarak Kur'an ve sünnet temel kaynaklarından bilinmeli ve öğrenilmelidir. Necm suresinin 4. ayeti de hadisi şeriflerin vahye dayandığını bildirir. Bu nedenle Müslüman kardeşlerime faydalı olur düşüncesiyle Resulullah (s. a. v.) Efendimiz'in Günlük*

*Hayatımıza Rehber olacak 103 Sünnetini bu kitapçıkta toplamaya çalıştım.*

**Allah'ım;** Bu eserimi bana, müslüman kardeşlerime faydalı bir eser haline getir. Onu bana, okuyana, okutana, insanlara ulaşması için katkıda bulunanlara ve amele dönüştürenlere hayır ve kolaylık ver ve onu salih bir amel olarak kabul et.

**Atilâ MURATOĞLU**  
Konya 2021



# **H.z. Peygamber (sav) Efendimiz'in Günlük Hayatımıza Rehber olacak 103 Sünneti.**

## **1 - Her işe besmele ile başlardı.**

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav):Bismillahirrahmanirrahîm ile başlanmayan önemli hiçbir iş, hayırlı sonuç vermez. (cs.3.3003)

## **2-Dualarında zarar ve kötülüklerden Allah'a sığınırđı, İstiaze ederdi.**

İbni Abbas (r.a.); Resulullah (s.a.v.): Ashabına Kur'an'dan bir sure öğrettiği gibi şu duayı öğretirdi: Allah'ım Cehennem azabından, kabir azabından, Mesih deccal'ın fitnesinden, hayatın ve ölümün fitnesinden sana sığınırım (ns. 2201-2198-r. 255. 8)

### **3- İki seçenekten kolay olanı tercih ederdi**

Âişe (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (sav) iki şeyden birini yapma konusunda serbest bıraktığı zaman, günah olmadığı takdirde mutlaka onların en kolayını seçerdi. Yapılacak şey günah ise ondan en uzak duran kendisi olurdu. Rasulullah, Allah'ın yasaklarını çiğnemediği sürece şahsı adına hiçbir şeyden dolayı intikam almamış; Allah'ın yasağı çiğnenmişse, onun cezasını mutlaka vermiştir. (rs.642)

Enes (r.a.) rivayet ediyor Resulullah (s.a.v.) buyurur: " Kolaylaştırın, zorlaştırmayın teskin edin nefret ettirmeyin. " (r.510.7)

### **4-Soyut kavramları ve konuları daha çok misal, teşbih ve mecazlarla anlatır, muhatabın anlayacağı örnekler verirdi.**

Rasulullah (sav): Ben az - öz söz söyleme (cevami'l-kelim) özelliği ile donatılmış olarak gönderildim. (b.8.351)

H.z. Aişe'nin (r.a)'dan Rasulullah (sav) sözü,

sizin gibi birbirine zincirlediğiniz gibi, oyalayarak irat etmek itiyadında değildi. O (sav), sözü ayıra ayıra söylerdi, dinleyenlerin gönüllerine sinerdi dediği rivayet olunmuştur. (b.9.278-ř. ř.112)

Enes bin Malik (r.a) anlatıyor: Peygamber (sav) Efendimiz konuşurken, dinleyenlerin iyice anlayıp kavramalarını sağlamak için, çok lüzumlu olan kelimeyi, (cümleleri) ezberlenmesi için üç defa tekrar ederdi. (b.9.277-ř.ř113)

### **5- Vitir namazını teheccüd namazının ardından kılarđı.**

Cabir'in (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav): Gecenin sonunda kalkamayacağından korkan, vitri evvelinde kılsın. Kim de gecenin sonunda kılmak istiyorsa gecenin sonunda kılsın zira bu daha iyidir. Çünkü gece sonunda kılınan namazda melekler hazır bulunur. (cf.2185-rs.1140)

## **6-Pazartesi-Perşembe nafile oruç tutardı ve kameri ayların 13, 14 ve 15 inde olmak üzere her aydan üç gün oruç tutardı.**

Aişe (r.a) Rasulullah (sav) Pazartesi ve Perşembe oruçlarını takip ederlerdi. (r. 550. 11)

Ebu Zer'in (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav): Eğer nafile oruç tutacaksan ayın 13-14 ve 15'in de tutmaya bak. (Kameri ayın) (c. s. 1466)

## **7- Oruç için sahur yemeği yer, orucunu tatlı bir yiyecek (Hurma) veya suyla açardı iftarı geciktirmezdi**

Ebu Said el-Hudri (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav): Sahur berekettir. Öyle ise bir yudum su ile de olsa onu bırakmayın. Zira Allah ve Melekleri sahur yiyene salât ederler. (rs.1232-r. 213.11)

Selman (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav): Sizden biri iftar edeceği zaman hurma ile iftar etsin zira o berekettir. Şayet hurma bulamazsa su ile iftar etsin çünkü o tertemizdir. (rs.334-r. 33.2)

## **8- Dost akraba ve çocuklarını ziyaret ederdi.**

Enes'in (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav): iki kişi vardır ki; kıyamet günü Allah onlara rahmet nazarı ile bakmaz; Akrabayla ilgisini kesen ve kötü komđu. (cs.1.941)

## **9- Sünnet ve nafil namazları evinde kıları.**

Zeyd b. Sabit (r.a)'ın rivayetinde, Rasulullah (sav): Ey insanlar! Farzlardan başka nafil ve sünnetleri evlerinizde kılınız, zira kişinin farzların dışında en faziletli namazı evinde kıldığı namazdır. (Tergib Terhib.1.418)

## **10- Kişinin hatasını yüzüne vurmaz ve onu toplum içerisinde rencide etmezdi.**

İbni Mes'ud (r.a) dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: Mü'min; insanları kötüleyen, lnetleyen, kötü söz ve çirkin davranış sergileyen kimse değildir. (rs.1738)

İnsanları kötölemek kâmil mü'min olmaya manidir. Başkalarının ayıplarını araştıran, bir takım kusurlarını ifşa eden, soyuna sopuna dil uzatan bir insan kâmil bir mü'min olamaz.

Lânetçi bir kimse olmak da kâmil mü'min sayılmanın önündeki engellerden biridir. Lânet, Allah'ın rahmetinden kovulmak demektir. Bundan dolayı şeytana mel'ûn yani Allah'ın rahmetinden kovulmuş denir.

Enes (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: Bir işte çirkinlik bulunması onu lekeler, itibarını giderir; bir işte hayâ duygusunun bulunması ise onu süsler, ona şeref kazandırır. (rs. 1739)

### **11- Musafaha ederken birinin elini tuttuğunda o bırakmadıkça bırakmazdı.**

Enes (r.a) rivayet ediyor: Hz. Peygamber Sahabîlerinden biriyle karşılaştığında yanında durursa kendisi de dururdu. O kimse ayrılmadıkça Hz. Peygamber de ayrılmazdı. Sahabîlerinden birisiyle karşılaştığında kendisine elini

uzatır sa Hz. Peygamber de elini uzatır, o Sahab elini çekmedikçe kendisi de çekmezdi. (cs. 3. 3158)

Enes (r.a) Şöyle dedi: Yemen halkı gelince, Rasulullah (sav) Şöyle buyurdu:

Size Yemen halkı geldi, el sıkışma âdetini ilk baŐlatan onlardır. (R. Sâlihın. 888)

Berâ (r.a) rivayetinde Rasulullah (sav) Şöyle buyurdu: İki Müslüman karŐılaŐtıklarında el sıkıŐırlarsa, birbirlerinden ayrılmadan önce günahları baĖıŐlanır. (rs. 889)

Musafaha, dilimizdeki kullanımıyla toka-laŐmak veya el sıkışma demektir. Musafahanın Şekli, bir kimsenin elinin iini baŐkasının elinin iiyle birleŐtirmesi, birbirlerinin ellerini bu vaziyette tutmaları tarzında olur. Musafaha çok eski bir sünnettir.

Müslümanların birbirleriyle karŐılaŐınca musâfaha yapmaları, güleryüzlü davranmaları, salih bir kimsenin elini öpmek, çocuğunu Şefkatle öpmek, yolculuktan dnenle kucak-laŐma bunlar mübah olan Őeylerdir.

Ebü'l-Hattâb Katâde (r.a) şöyle dedi: Ben Enes'e (r.a): Rasulullah (sav)'in ashâbı arasında el sıkışma âdeti var mıydı diye sordum. O da:

Evet, diye cevap verdi. (rs. 887)

1- Musâfaha, tokalaşmak sahabe arasında yaşatılan bir sünnettir.

2- Musafahanın meşruiyeti Peygamber (sav) Efendimiz'in takrirleri ile sabittir.

3- Musâfahanın varlığı konusu sahâbilerin aksine bir şey söyleyerek onayladıkları ortak bir hükümdür ve bu, dini açıdan Müslümanlar için bir delildir.

4-Musâfaha ilk karşılaşma anında ve selâmdan sonra yapılır. Bu müstehaptır.

## **12-Ev işlerinde ailesine yardım eder, kendi işlerini kendisi görürdü.**

Esved b. Yezîd şöyle dedi:

Hiz. Aişe'ye:

Peygamber (sav) evinde ne yapardı? Diye sordular. O da şu cevabı verdi:

Evinin ve ailesinin ihtiyaçlarıyla ilgilenirdi.



Namaz vakti gelince de namaza giderdi.  
(R.Slihn 607)

Herkes Rasululah (sav)'in hizmetinde bulunmaya can atarken o kendi işini kendi görürdü. Efendimiz'in ailesine nasıl yardım ettiğine dair muhtelif rivayetler vardır. Kad İyz (hz.)leri bu rivayetleri derleyip bir araya getirmiştir. (eş-şifâ,1.26) Rivayetlerin hepsini bir arada gördüğümüz zaman karşımıza şu manzara çıkmaktadır.

Rasulullah (sav) Efendimiz evde kendi elbisesini temizler, koyunlarını sağar, yırtığını yamar, pabucunu tamir eder, evi süpürür, devesini bağlayıp yemini verir, hizmetçisi ile beraber yemek yer, onunla hamur yoğurur, çarşıdan aldıklarını kendisi taşırdı. Bir defasında satın aldığı çamaşırlarını Ebu Hureyre (r.a) taşımaya kalkınca:

“Bir şeyi sahibinin taşması daha uygundur” buyurarak ona vermemişti. Onun Hayatını kendilerine örnek alan Hz. Ömer ve Hz. Ali, halife oldukları yıllarda bile çarşı pazar dolaşarak evlerinin ihtiyaçlarını bizzat temin ederlerdi.

Bizim onlar gibi olamayışımız, yetişme kusurumuzdan kaynaklanmaktadır. Bize göre ev işlerinde erkeğin kadına yardım etmesi, erkeğe yakışmaz. Halbuki ev işlerinde kadına yardım etmek erkeğe bir şey kaybettirmediği gibi, aralarındaki sevgi ve yakınlığı da artırır. Hayatı mü'minlere en güzel olan Rasulullah (sav) Efendimiz'i, ev işlerinde ailesine yardım etme konusunda da örnek almalıyız.

Ailesine yardım etmeyi KILIBIKLIK sayan anlayış, mü'minleri dine ve sünnete aykırı davranmaya zorlamaktadır. Kılıbıklık bu değildir. Kılıbıklık, Kadına kul ve köle olmaktır.

### **13-Davete icabet ederdi.**

İbni Ömer'in (r.a) rivayetinde: Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Davet edildiğinizde icabet edin. (cs.1.21-r. 15.14.16.11)

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Eğer paça veya kürek eti yemeğe davet edilsem, derhal giderim. Şayet bana kürek veya paça hediye edilse, hemen kabul ederim. (rs. 611)

### **14-Kur'an'ı Kerim okuduğun da, azab ayetlerinde sesi titrer bazen ağlardı.**

Abdullah İbni Şıhhîr (r.a) Şöyle demiştir: Bir keresinde Rasulullah (sav)'in yanına gitmiştim. Namaz kılıyor ve ağlamaktan dolayı göğsünden kaynakayan kazan sesi gibi sesler geliyordu. (rs.451)

### **15-Daima abdestli olmaya zen gösterirdi.**

Enes'in (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav): Ya Enes gücün yeterse devamlı abdestli bulunmaya alış çünkü ölüm meleği abdestli iken bir kulun ruhunu kabzederse o kula Őehitlik sevabı verilir. (r.bey.tef.2.199)

### **16- Vücut, sa ve diş temizliğine son derece riayet eder, misvak kullanır, yemekten önce ve sonra ellerini yıkarlardı.**

Vasile bin Eskâ (r.a) rivayet ediyor: Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuştur: Misvak kullanmam bana o kadar emredildi ki, üzerime farz

kılınacağından korktum. (cs.1.943)

İbni Abbas'ın (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Yemekten evvel ve yemekten sonra el yıkamak da zenginliği getirir fakirliği giderir. (r.198.7)

Süleyman (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Yemekten önce ve sonra elleri yıkamak yemeğin bereketine vesiledir. (cs.2.1704-Tirmizi, Et'ime 39)

1- Peygamber (sav) Efendimiz, ümmetine karşı son derece şefkatli idi. Onları zora sokacak her hangi bir emir vermek istemezdi.

2- Misvak kullanmak hem sağlık hem de ilişkiler bakımından önemlidir.

3- Peygamber (sav) Efendimiz sık sık dişlerini temizlemeyi ümmetine ısrarla tavsiye etmiş, bunu kendisi de bizzat yapmıştır.

4- Peygamber (sav) Efendimiz dişlerini evinde temizlerdi. (r.s. 5.445)

5- Peygamber (sav) Ebu Eyyb el-Ensari (r.a) rivayet ettiği hadisi Őeriflerinde Şöyle buyurmuştur: Dört Şey peygamberlerin sünnetidir: Haya, güzel koku sürünmek, evlenmek ve misvak kullanmak. (C.Sağir.1.522)

### **17- Hacamat yaptırır/kan verir ve ahabına da tavsiye ederdi.**

İbni Abbas'ın (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuştur: Yedi kat semanın her birinde karŐılaŐtıđım meleklerin hepsi bana Şöyle söylüyorlardı: Ey Muhammed ümmetine hacamatı (kan aldırma) emret. (r.282.6.C. Fevaid 7493)

Ebu Hureyre (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav): Hacamat bütün hastalıklara Őifadır. Aman hacamat olun. (r.202.4)

İbn Adiy Hz. Aişe (r.a)'dan Őunu naklediyor: Rasulullah (sav) her gece sürme Őeker, her ay kan aldırır, her sene ilâĉ iĉerdi. (Peygamber Kllyatı 12.172)

## **18-Ramazan'ın son on gününde itikafa girerdi.**

İtikâf: Allah'ın rızasını kazanmak düşünce-  
siyle belli âdab çerçevesinde mescidde kal-  
ma'ya itikâf denir. Bu nafile bir ibadettir. Sa-  
dece nezredilmek (adamak) suretiyle vacip  
olup. İtikâfın en az müddeti bir gün en fazla  
müddeti on gündür. İtikâf senenin her ayında  
olabilir. İtikâfta iken, bazı alimlere göre oruç  
şart değildir. Ancak Hanefilere göre vacip olan  
itikâf için oruç şarttır. Beş vakit namaz kılınan  
her yerde itikâf yapılır.

Allah rızası için şu mescidde şu kadar  
müddet itikâf yapmaya niyet ettim demekle  
bunu nefesine câzip kılar. Kalben bunu geçirir-  
se de niyet yerine geçmiş olup, Bu niyetle  
mescide giren kimse abdest almak, guslet-  
mek, abdest bozmak gibi zaruret olmadıkça  
mescitten ayrılmaz. Aksi takdirde itikâfı bozu-  
lur. Kişi mescidde kalır, namaz, tilavet ve te-  
fekür gibi ibadetin çeşitleriyle meşgul olur.  
Dünyevî meşguliyetleri terk eder. Erkekler  
mescidde. Kadınlar evlerinin mescid olarak

tanzim edilen odasında itikâf yapabilirler. Bu meşrudur, fakat mescidde itikâfa girmeleri câiz değildir.

Ebu Hureyre (r.a) anlatıyor: Hz. Peygamber (sav) her Ramazanda on gün itikâfa girerdi. Vefat ettiği yılda ise yirmi gün itikâfa girdi. Kütüb-i Sitte. 2.99

Ali İbni Hüseyin (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuştur: Kim ramazanda on gün itikâf ederse, iki hac ve iki umre yapmış gibi olur. (Ramuz. 407.1)

### **19-Güzel koku kullanmayı severdi.**

Hz. Aişe (r.anha) validemiz, hayatının her safhasında Efendimiz (sav)'i bulabildiği en güzel kokuları sürerek giydirirdi. Veda Hacc'ın da, zerine adı verilen kokuyu sürerek ihramını bizzat kendi eliyle giydirdiğini söyler. (Buhari muhtasar 7.60-61)

Ebu Osman (r.a)'ın rivayetinde; Rasulullah (sav) Efendimiz Şöyle buyurmuştur: Birinize güzel koku verildiğinde onu reddetmesin. Çünkü o Cennetten çıkmış gibidir. (cs.1.269)

İbni Ömer'in (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Üç şey red edilmez: Yastık (minder), koku ve süt. (r.262.9)

Ebu Hureyre (r.a) rivayetinde: Sizden birine güzel bir koku ikram edilirse, ondan sürünsün ve reddetmesin. Ve sizden birinin önüne tatlı konulduğunda, ondan yesin ve reddetmesin. (r.65.13)

Zeyd İbni Nafi (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Bir kimse koku sürünürken besmele ile yağlanmazsa, altmış şeytani da beraber yağlamış olur. (r.99.14)

Hz. Aişe (r.a.) Resulullah (s.a.v.): yağlandıklarında sol eline döker, önce kaşına sonra gözlerine ve başlarına dökerlerdi. (r.523.9)

## **20-Suyu üç yudumda içer, bardağa nefes vermezdi.**

İbni Abbas (r.a)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: "İçeceği devenin içtiği gibi bir nefeste içmeyin. Aksine iki veya üç nefeste için. İçmeden önce besmele çekin; içtikten sonra da "Elhamdülillah" diye-



rek Allah'a hamd edin. (Rs.759)

Ebu Katâde (r.a)'ın söylediğine göre, Peygamber (sav) kabın içine soluk alıp vermeyi yasakladı. (Rs.760)

**21-Yemeğe besmele ile başlar, sağ eliyle ve nnden yer, yemeğe kusur bulmaz, emeği geçenlere teşekkür eder, sonunda Allah Tealâya hamd ederdi.**

Ömer b. Eb Seleme (r.a) Ben Rasulullah'ın (sav) himayesinde yetişen bir ocuktum. Yemek yerken, elim yemek tabağının her yanına giderdi bunun üzerine bana şöyle buyurdu: Evladım! Yemeğe başlarken Besmele ek! Sağ elinle ye! Hep nnden ye! (mz. 7932. rs. 729)

**22-Yemeği yapan ev halkını ve hizmet edenleri de sofraya oturtur, hizmet etmek isteyeniyi de yemeği tattıktan sonra hizmetine razı olurdu.**

Vahşi İbni Harb şöyle dedi: Rasulullah (sav)'ın ashabı: Yâ Rasûlallah! Yemek yiyoruz, fakat doymuyoruz. Dediler.

Resûl-i Ekrem onlara:

**Her halde ayrı ayrı yiyorsunuz!** Diye sorunca:

Evet, öyle yapıyoruz, dediler.

Rasulullah (sav)'de:

**Yemeği birlikte yiyiniz; besmele çekiniz; yemeğiniz bereketlenir” buyurdu.** (rs. 744)

1-Aile fertleri yemeği birlikte yemelidir,

2-Birlikte yenen yemekler bereketli olacağı için herkes doyar.

3-Yemeğe başlanırken mutlaka besmele çekilmelidir.

### **23- Cuma ve bayramlarda gusül abdesti alır, temiz ve yeni elbiseler giyer, güzel kokular sürünürdü.**

İbn Abbas'ın (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurmuştur: Vitir bana farz size nafiyledir. Kurban bana farz size nafiyledir. Cuma guslü de bana farz size nafiyledir. (r. 2. 401)

**24-Sefer dönüşü insanları telâşlandırma-  
mak ve uykusuz bırakmamak için gece  
şehre girmez, en yakın yerde konaklar  
sabah olunca şehre girer, mescitte iki rekâat  
şükür namazı kıılıp tebrikleri kabul ederdi.**

Enes (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasu-  
lullah (sav) yolculuktan döndüğü zaman evine  
geceleyin gelmezdi. Sabah veya akşam vakti  
gelirdi. (rs. 988)

Kab b. Malik (r.a)'den rivayet edildiğine g-  
re Rasulullah (sav), bir yolculuktan döndüğü  
zaman ilk iş olarak mescide uğrar ve iki rek'at  
namaz kılardı. (rs. 990)

**25-Sadaka ve zekâatın bekletilmesine razı  
olmaz, hemen dağılmasını emrederdi.**

Enes'in (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav):  
Bir hurma da olsa sadaka verin açılığı örter,  
günahı söndürür, suyun ateşini söndürmesi  
gibi. (r.252.1)

İbni Abbas'ın (r.a) rivayetinde; Rasulullah

(sav): şöyle buyurmuştur: Allah (z.c.hz.)'i Zekâtı, malınızın geri kalanının güzelleşmesi ve temizlenmesi için, farz kıldı. (Hadis parçası r.89.12)

Ebud Derda'nın (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Zekât islamın köprüsüdür. (r.211.16-cs. 2314)

Cabir (r.a)'ın rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Ramazan Orucu yerle gök arasında asılı bekler, fitır sadakası verilmedikçe Allah'a arz olunmaz. (cs.2.2449)

## **26-Yağmur duasına çıkar, ay ve güneş tutulmalarında namaz kılardı.**

İbn Amr (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (sav) yağmur talebinde bulduklarında, "Allah'ım kullarına su ver. Rahmetini yay ve ölü beldene hayat ver" şeklinde dua buyururlardı. (r.525.3-cs.3.3102)

Semure (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (sav) yağmur dilediklerinde. "Allahım toprağımıza

bereketini, ziynetini ve sekinetini indir. Bizleri rızıklandır, rızık vericilerin en hayırlısı Sensin” mealinde dua buyururlardı. (r.524.4-cs.3. 3103)

Enes (r.a) Şöyle dedi: Rasulullah (sav): Yağmur talep ettiğinde, ilk damlalarda, izarı hariç, diğerk elbiselerini tamamen çıkarırlardı. (r. 555. 10)

Aişe (r.a) Şöyle demiştir: Yağmurun yağdığını gördüğünde Hz. Peygamber (sav), “Allah’ım, bol ve faydalı olsun” diye dua ederdi. (cs. 3. 3135)

## **27-Zikir ve duada sesini fazla yükseltmezdi.**

Yahya bin Ebî Kesir Peygamber (sav)’in Şöyle buyurduğunu rivayet ediyor: Allahu Teâlâ Şu üç hasleti size çirkin görür.

1-Kur’an okurken boş lâf etmek,

2-Duâda sesi yükseltmek,

3-Namazda eli fazla aŐağıdan bağlamak.  
(cs. 1012)

**28- Günde en az 70 kere Estağfirullah derdi. Her namazın ardından 3 defa Estağfirullah diye tövbe ederdi. Her olayda Allah'a dua yahut şükrederdi.**

Egar el-Müzeni (r.a) Rasulullah (sav)'in şöyle buyurduğunu nakletti:

**“Bazen kalbimin perdelendiği olur. Ama ben Allah'a günde yüz defa istiğfar ediyorum.”**(rs. 1873)

Ebu Hureyre (r.a) Rasulullah (sav)'i şöyle buyururken işittim, dedi:

**“Vallahi ben günde yetmiş defadan fazla Allah'tan beni bağışlamasını diler, tövbe ederim.”**(rs. 1874)

**29-Dua ederken ellerini açar ve bitirince yüzüne sürerdi.**

İbni Abbas'ın (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav): Allah'a dua ettiğinde iki elinin içi ile dua et. Onların dışları ile dua etme. Duayı bitirdiğinde de iki elini yüzüne sür. (Ramuz. 45.13)

### **30-Yatsıdan sonra konuşmaz erken yatar, Gece yatarken ihlas, felak, nas surelerini okur vücudunu elleriye meshederdi.**

Aişe (r.a) şöyle dedi: Resûl-i Ekrem (sav) her gece yatağına yattığı zaman avuçlarını birleştirerek onlara **Kul hvallh ahad, Kul ez bi-rabbı'l-felak ve Kul ez bi-rabbı'n-nas'** okuyup üfler, başından, yüzünden ve vücudunun n tarafından başlayarak ulaşılabildiğı yerlere kadar ellerini sürer ve bunu üç defa yapardı. (rs. 1464)

Rasulullah (sav) Efendimiz'in " Sığındırıcı sreler" anlamında **Muavvizt** denen bu üç sreyi hem yatağına yattığında hem de bir rahatsızlık, hissettiğinde okuduğı ve mübarek ellerini vücuduna sürdüğü, rahatsızlığı iyice arttığı zaman ise bu süreleri onun yerine Hz. Aişe (r.anha)' annemizin okuyup Reslullah (sav)'in mübarek eline flediğı, sonra da yine onun elini kendi vücuduna sürdüğü (Buhâri, Fezil'l-Kur'an 14, Tıb 39, Müslim, Selm 51) ayrıca Abdullah b. Hubeyyd (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (sav) bana şöyle buyurdu:

Akşam ve sabah vakitlerinde İhlâs, Felak ve

Nâs sûrelerini üçer defa oku. Her kötülükten korunman için bu dualar sana yeter. (rs. 1459)

Bunlardan birincisi olan **ihlâs sûresinde** dinin temel ilkesi olan Allah'ın birliği yani tevhîd, en açık bir dille ve en güzel bir şekilde ifade edilmiştir. Muavvizeteyn diye anılan diğer iki sûre de Cenâb-ı Hakk'ın yegâne sığınak olduğu ve O'na nelerden sığınmak gerektiği dile getirilmiştir. Peygamber (sav) Efendimiz bu üç surenin her türlü kötülükten korunmak için insana yeteceğini söylemiş ve şöyle buyurmuştur: "Hiç kimsenin bu sûrelere benzer bir dua ile Allah'a sığınmadığını" belirtmiştir. (Nesâî, İstiâze 1)

Bu hadisi şerifde insanın dua ettikten sonra üflemesinin caiz olduğunu göstermektedir. Yüce Allah'a her zaman ve herde sığınmak vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. O'na nasıl sığınılacağını en iyi bilen de şüphesiz ki Rasulullah (sav) Efendimiz'dir. İnsan gerek yatacağı zaman gerek rahatsızlandığı vakit bu üç sûreyi Rasulullah (sav) Efendimiz'in öğrettiği gibi her sabah ve akşam üçer defa okuyup Cenâb-ı Hakk'a sığınmalıdır.



### **31-Hayırlı işlerde, ikramda, sağdan başlamayı yeğlerdi. Sağ el, sağ kol, sağ ayak ve sağındakilere öncelik verirdi.**

Abdest alırken, gusl ve teyemmüm yaparken, elbise, ayakkabı, mest ve pantolon giyerken, mescide girerken, diş fırçalarken, sürme çekerken, tırnak kesip bıyıkları kısaltırken, koltuk altını temizleyip başı tıraş ederken, namazdan çıkarken, yiyip içerken, tokalaşırken, hacer-i esvedî selâmlarken, tuvaletten çıkarken, bir şeyi alıp verirken ve benzeri güzel işleri yaparken sağ organları kullanmanın makbul olduğu; burun silerken, tkrrken, tuvalete girerken, mesciddet çıkarken, mest ayakkabı, pantolon ve elbiseyi çıkarırken, tahâret yaparken ve benzeri işleri îfa ederken sol organlar kullanılmalıdır.

Âişe (r.anha) şöyle dedi: Rasulullah (sav) temizlenmeye, taranmaya, ayakkabısını giymeye varıncaya kadar her işe sağdan başlamayı severdi. (rs. 722)

Yine Âişe (r.anha) şöyle dedi:

Rasulullah (sav) sağ elini temizlik ve yemek için, sol elini de tuvalette temizlenmek ve diğer tiksindirici işler için kullanırdı. (rs. 723)

Ümmü Atıyye (r.a) rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) kızı Zeyneb (r.a)'ı yıkayan kadınlara şöyle buyurdu: Sağ tarafından ve abdest organlarından başlayın. (rs. 724)

Ebu Hureyre (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: Biriniz ayakkabı giyeceği zaman önce sağ ayağından, ayakkabısını çıkaracağı zaman da önce sol ayağından başlasın. Böylece sağ ayak ilk önce giyilen, en sonra çıkarılan ayak olsun. (rs. 725)

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Elbise giydiğiniz ve abdest aldığınız zaman sağ tarafınızdan başlayınız. (rs. 727)

**32-Konuşurken tane tane konuşur,  
en güzel kelimeleri seçer, insanların anlayacağı şekilde hitap ederdi.**

Cabir (r.a): Rasulullah (sav) Efendimiz'in

mberek kelmlarında kesiklik ve yavaşlık vardı. Tane tane konuşurlardı, acele söylemezdi. (r. 521. 1)

Enes'in (r.a) rivayetinde: Rasulullah (sav) konuştuklarında anlaşılincaya kadar bir kelimeyi üç defa tekrar ederlerdi. Bir kavme, geldiklerin de onlara  defaya kadar selâm verdikleri olurdu. (r. 528. 9)

Ebud Derda (r.a) Şöyle dedi: Rasulullah (sav) konuşmalarında tebessüm ederdi. (r. 545. 20)

### **33-Hutbe okurken celalli ve heybetli olurdu.**

Cabir (r.a) Şöyle dedi:

Rasulullah (sav) hutbe irad ettiği zaman gözleri kızarır, sesi yükselir. **"Düşman sabah ve akşam üzerinize hücum edecek, kendinizi koruyunuz"** diye ordusunu uyaran kumandan gibi öfkesi artar ve Őehdet parmağı ile orta parmağını bir araya getirerek:

**"Bizimle kıyametin arası Şu iki parmağın**

**arası kadar yaklaştığı zamanda ben peygamber olarak gönderildim. ”** derdi. Sonra da sözlerine şöyle devam ederdi.

**“Bundan sonra söyleyeceğim şudur ki: Sözün en hayırlısı Allah’ın kitabıdır. Yolların en hayırlısı Muhammed (sav)’in yoludur. İşlerin en kötüsü, sonradan ortaya çıkarılmış olan bid’atlerdir. Her bid’at, sapıklıktır. ”** Sonra da şöyle buyurdu:

**“Ben her mü’mine kendi nefsimden daha ileriyim, daha üstünüm. Bir kimse ölürken mal bırakırsa o mal kendi yakınlarına aittir; yetimlere bakmak da benim görevidir. ”**(rs. 172)

### **34-Cömertler cömerdi idi. Misafire ikram eder onları karşılariken güzel giyinirdi.**

Enes (r.a) şöyle dedi:

Rasulullah (sav), İslâm için kendisinden ne istenirse onu mutlaka verirdi. Hele bir keresinde yanına gelen bir adama iki dağ arasını dolduran bir koyun sürüsü verdi... Adam ka-

bilesine dönünce:

-Ey Milletim! (Koşun) Müslüman olun. Çünkü Muhammed, fakirlik ve ihtiyaç korkusu duymadan çok büyük ikrm ve ihsanlarda bulunuyor, dedi.

(Hadisin ravisi Enes (r.a) diyor ki), kimileri sırf dünyalık elde etmek için Müslüman olurlardı. Fakat çok geçmeden Müslümanlık onların gözünde, dünyadan ve dünya üzerindeki her Şeyden daha değerli hale gelirdi. (rs. 554)

1-Rasulullah (sav) Efendimiz, yokluk ve fakirlik korkusu duymayacak derecede cömertti.

2-O, iyiliği sadece iyilere yapmaz, iyi olmasını umduğu ve beklediği kimselere de yapardı.

3-İyilik ve ikram, insanların kalplerini kazanmakta en etkili yollardan biridir.

### **35-Gece gündüz dua ve zikir ağzından eksik olmazdı.**

Hz. Aişe (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav)

şöyle buyurmuştur: Ademoğlunun **“Zikrullahsız”** geçirdiği hiçbir gün yoktur ki, ondan dolayı kıyamet gününde hasret duymasın. (r. 383. 1-Tergib ve Terhib 3. 344)

Aişe (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (sav) Allah'ı Tealâ'yı her halinde zikrederdi. (rs. 1447)

Kulluğun en üstünü Cenâb-ı Hakk'ı her an anmak. O'nu dilinden düşürmemektir.

### **36-Düğün yemeği/Velime verir. Düğünlerde ziyafet verilmesini öğütlerdi.**

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav): Yemeklerin en fenası, davet edildiği zaman gelecek olan kimselerin çağırılmadığı, gelmeye pek arzulu olmayanların davet edildiği düğün yemekleridir. (Canı istemediği için) davete gitmeyen kimse Allah'a ve Rasulüne karşı gelmiş olur. (rs. 268)

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurmuştur: En fena yemek zenginlerin çağrılıp fakaraların çağrıl-

madığı düğün yemeğidir. Kim bu davete icabet etmezse Allah'a ve peygambere asi olmuş olur. (r. 305. 7. rs. 268)

Peygamber (sav) Efendimiz davete gitmeye büyük önem verirdi. Muhtelif hadislerinde "Biriniz davete çağrılınca hemen gitsin" buyurmuştur.

Düğün yemeğine de çk önem veren Efendimiz her evlendiğinde düğün yemeği vermiş, ashabına da: Enes'in (r.a) rivayet ettiğı hadisi şerif de: Bir koyunla da olsa düğün yemeği verin buyurmuştur. (r. 158. 4).

Zengin fakir ayrımı yapılmaksızın tanıdıkların bu yemeğe davet edilmesini emretmiştir. Düğün yemeklerine mutlaka gidilmesini tavsiye etmekle kalmayan Rasulullah (sav) Efendimiz, hiçbir zr bulunmadan, sırf canı istemediğı işin bu yemeğe katılmayan kimselerin Allah'a ve Rasulüne karşı gelmiş sayılacağını belirtmiştir. Demek ki mü'minlerin düğün yemeği vermelerini ve bu yemeğe mutlaka katılmalarını arzu eden sadece peygamber (sav) Efendimiz değıldir; Bunu Allah Teâlâ da iste-

mektedir. Mesele bu kadar önemli olduğu için Rasulullah (sav) Efendimiz oruçlu olanların bile davete katılmalarını, yemeseler bile dua edip dönmelerini istemiştir. (Müslim Nikah. 106)

Davete gidilmesi niçin bu kadar önemlidir?

Bunun en kestirme cevabı şudur: Allah Teâlâ kullarının bir araya gelmesini, birbirleriyle kaynaşmasını dilemektedir. Namazların, bayramların, en büyük beraberlik olan haccın hikmeti budur. İnanan gönüller bir araya gelince, cemâat ruhu gelişince, mü'minler birbiriyle kaynaşınca ve böylece birlik ve beraberlik ideali gerçekleşince, işte o zaman Müslümanlar en üstün olacaklardır. Zira en üstün olmaya layık onlardır.

Düğünler, düğün yapan kişilerin en fazla sevindiği günlerdir. Mü'minler birbirlerinin acılarına ortak oldukları gibi, sevinçlerine de ortak olmalıdır. Sevinç ve kederlerin birlikte paylaşılması, sevinci artırır, kederi azaltır. Neticice itibariyle mü'minlerin birbirlerine gösterdikleri bu ilgi, onları daha fazla kaynaştırır.



İnsanların kaynaşmasını sağlayan davetler, bu özelliklerini kaybedince güzelliklerini de kaybederler.

### **37- Komşularına karşı hayırhah, dostlarına karşı vefalı idi.**

İbni Ömer ve Aişe (r.anha) Validemizden rivayet edildiğine göre; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

**“Cebrail bana komşuya iyilik etmeyi tavsiye edip durdu. Neredeyse komşuyu komşuya mirasçı kılacak sandım. (rs. 305)**

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **Vallahi iman etmiş olmaz. Vallahi imân etmiş olmaz. Vallâhi imân etmiş olmaz”** buyurdu.

Sahâbiler: Kim imân etmiş olmaz, yâ Rasûlallah? Diye sordular.

**“Yapacağınız fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse!”** buyurdu. (rs. 307)

Abdullah b. Ömer'in (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: **"Allah Teâlâ'ya göre arkadaşların hayırlısı, arkadaşına faydalı olandır. Yine Allah Teâlâ'ya göre komşuların hayırlısı, komşusuna faydalı olandır. (rs. 313)**

Ebû Şüreyh el-Huzâî (r.a)'dan rivayet edildiğine göre Peygamber (sav) şöyle buyurdu:

**Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse komşusuna iyilik etsin. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!"**. (rs. 311)

Komşuya yapılacak iyilik ve ikramların neler olduğu Peygamber (sav) Efendimiz'e nisbet edilen bazı rivayetlerde tafsilatlı bir şekilde belirtilmektedir. Buna göre şu davranışlar komşuya iyilik sayılmaktadır:

- 1-Borç veya ödünç bir şey isteyince vermek.
- 2-Yardım isteyince yardımına koşmak.

3-Hastalanınca ziyaret etmek.

4-Maddi sıkıntıya düşünce gözetip kollamak.

5-Mutlu günlerinde sevincine, kederli günlerinde üzüntüsüne ortak olmak.

6-Ölünce kabre götürüp defnetmek.

7-İzni olmadan evinin bitişiğine rzđarını ke-secek şekilde bina yapmamak.

8-Kokusu komşusunun evine gidecek bir yemek yapınca ona da bir miktar göndermek.

9-Meyve alınca komşusuna da hediye etmek, hediye etmeyecekse onu komşusuna göstermemek, çocuğunun da o meyveyi dışarıda yiyerek komşu çocuğuna göstermesine meydan vermemek. (rs. 2. 404)

Komşuluk hakkı, saygı duyularak gözetilmesi gereken çok önemli bir görevdir.

Komşularla iyi geinmeli, onlara zarar vermemeli, onların sevinç ve kederlerine ortak olmalıdır.

Komşuların birbiri üzerinde hakları vardır.

Yoksul komşusunu gözetmek, varlıklı insanların görevidir.

Komşuların birbirleriyle hediyeleşmesi aralarında sevgi bağı oluşturur.

### **38-Hayvan haklarına karşı duyarlı idi. Hayvanlara eziyet etmeyi yasaklamıştı.**

Ebu Hureyre (r.a)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

**“ Vaktiyle bir adam yolda giderken çok susadı. Bir kuyu buldu ve içine indi; su alıp dışarı çıktı. Bir de ne görsün, bir köpek, dili bir karış dışarda soluyor ve susuzluktan nemli toprağı yalayıp duruyordu. Adam kendi kendine ‘ Bu köpek de tıpkı benim gibi pek susamış’ deyip hemen kuyuya indi, mestini su ile doldurdu ve mesti ağzına alarak yukarıya çıktı ve köpeğı suladı. Onun bu hareketinden Allah Teâlâ hoşnut oldu ve adamı bağışladı. ”**

Sahâbiler:

Ey Allah'ın Rasulü! Bizim için hayvanlardan dolayı da sevap var mı? dediler. Resûl-i Ekrem:

**“Her canlı sebebiyle sevap vardır” buyurdu.** (rs. 128)

Buhâri'nin bir başka rivayetinde **“ Allah ondan memnun oldu ve onu bağışlayıp cennetine koydu” beyanı yer almaktadır.**

Buhârî ve Müslim'in diğeri bir rivayetinde de şöyle denilmektedir.

**“ Susuzluktan lmek üzere olan bir köpek bir kuyunun etrafında dolaşıp duruyordu. İsrailoğularından fâhişe bir kadın onu gördü; hemen çizmesini çıkardı ve onunla köpek için kuyudan su çekerek onu suladı. Bu yüzden o kadın bağışlandı.** (rs. 128)

Ebu Ca'fer Abdullah İbni Ca'fer (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (sav) bir gün beni terkisine bindirdi ve hiçbir kimseye söylemeyeceğim bir sır verdi. Rasulullah (sav)'in abdest bozacağı zaman gizlemek için en beğendiği yer kum tepesi veya hurma bahçesi idi.

Müslim'in bu şekilde kısaca rivayet ettiği hadisi Berkâni, yine Müslim'in senediyle "hurma bahçesi" sözünden sonra şu ilâveyle nakletti:

Rasûlullah (sav) ihtiyacını gidermek için en-sardan birisinin bahçesine girdi, baktı ki orada bir deve var. Deve Peygamber (sav)'i görünce inledi ve gözleri yaşardı. Peygamber (sav) devenin yanına gitti, hörgücünü ve kulaklarının arkasını şefkatle okşadı. Deve inlemesini kesti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav): **"Bu devenin sahibi kimdir? Bu deve kimindir?"** diye devenin sahibini aradı. Medine'lilerden bir delikanlı çıkageldi ve:

Bu deve benimdir, Ey Allah'ın Resûlü! Dedi. Rasulullah (sav) de: **Allah'ın seni sahip kıldığı şu hayvan hakkında Allah'tan korkmuyor musun? O senin kendisini aç bıraktığını ve çok yordüğünü bana şikâyet ediyor"** buyurdu. (rs. 969)

Enes (r.a) şöyle dedi: Bir yerde konakladığımız zaman develerin yüklerini çözüp onları rahatlatmadan namaza durmazdık. (rs. 970)

Rıdvan Bey'atinde bulunanlardan olup İbnü'l-Hanzaliyye diye bilinen Sehl İbni Amr veya Sehl İbni Reb' İbni Amr el-Ensârî (r.a) Şöyle dedi: Rasulullah (sav) karnı sırtına yapışmış (bgrleri gçmş) bir devenin yanından geçti ve:

**"Konuşmayan bu hayvanlar hakkında Allah'tan korkun! Besili olarak binin, besili olarak kesip yiyin"** buyurdu. (rs. 968)

**39-Haksızlık karşısında susmazdı. Sevmediği veya üzüldüğü yüzünden anlaşılırdı.**

Ebu Hureyre (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuştur: Zandan sakının. Çünkü (yersiz itham), sözlerin en yalan olanıdır. Başkalarının konuştuklarını dinlemeyin, ayıplarını araştırmayın, birbirinize karşı ğnp bbrlenmeyin, birbirinizi kiskanmayın, kin tutmayın, yüz çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Allah'ın size emrettiği gibi kardeş olun.

**"Müslüman Müslümanın kardeşidir: Ona haksızlık etmez, onu yardımsız bırakmaz, kk görmez. (Gğsn işaret ederek)**

## **Takva buradadır, takva buradadır!”**

Kişiye Müslüman kardeşini hor görmesi kötülük olarak yeter. Müslümanın Müslümana kanı, nâmusu ve malı haramdır.

Şüphesiz ki Allah, sizin bedenlerinize, görünüşünüze ve mallarınıza değil, kalplerinize kıymet verir.”(rs. 1574)

## **40-Görev ve makam istenmesinden hoşlanmazdı. Yaşı küçük de olsa, köle de olsa işi ehil olana verirdi.**

Ebû Mûsâ el-Eş’arî (r.a.)şöyle dedi: Amcamın oğullarından ikisiyle Peygamber (sav)’in huzuruna girmiştım. Onlardan biri:

Yâ Rasulallah! İdaresini Cenâb-ı Hakk’ın sana verdiği görevlerden birine bizi tayin et! Dedi. Öteki amcaoğlu da benzeri bir şey söyledi. Bunun üzerine Peygamber (sav) şöyle buyurdu: **“Vallahi biz isteyeniy veya görev hırsı bulunanı yönetici yapmıyoruz.”**(rs. 681)

Ebu Mûsa el-Eş’arî’nin amca oğulları ona,



Peygamber (sav) ile görüşerek kendisine bir konuyu arzedeceklerini söylemiş ve bu hususta aracılık yapmasını istemişlerdi. Eb Mûsa amcazadelerini kırmamış, fakat Hz. Peygamber'le hangi konuda görüşmek istediklerini sormamıştı. Resûl-i Ekrem Efendimiz'in huzuruna çıkınca, bu iki zt ondan yöneticilik istediler. Bunu duyan Eb Mûsa pek şaşırıldı ve zor durumda kaldı. Nitekim Rasulullah (sav) ona dönerek:

“Sen bu işe ne diyorsun, Eb Mûsa?” diye sorunca:

Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, bunlar işlerinden geçeni bana söylemediler. İş isteyeceklerini bilmiyordum, diye özür diledi. O zaman Rasulullah (sav):

“Görev isteyen kimseyi biz işimize tayin etmeyiz” buyurdu. Sonra da kendisinden herhangi bir görev istemeyen Eb Mûsa hazretlerini Yemen'e vli tayin etti. (rs. 4. Sahife. 77)

**41-Hastaları ziyaret eder onlara şifa di-**

## **ler, tedavi olmalarını öğütler veya tedavi yollarını gösterirdi.**

Ebu Sa'îd el-Hudri (r.a) rivayet edildiğine göre Cebrail (a. s), Nebi (sav) gelerek:

Ey Muhammed, hasta mısın? Diye sordu. Hz. Peygamber de:

Evet dedi. Cebrail (a. s):

"Allah'ın ismiyle seni rahatsız eden her şeyden sana okurum. Her nefsin veya hasetçi her gözün şerrinden Allah sana şifâ versin. Allah'ın adıyla sana okurum" diye dua etti. (rs. 910)

İbni Abbas (r.anhüma)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav), hasta bir bedeviyi ziyaret etti. Her hastayı ziyaret ettiğinde yaptığı gibi ona da, **"Geçmiş olsun, hastalığın günahlarına keffâret olur inşallah"** buyurdu. (rs. 909)

İbni Abbas (r.a)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

**"Kim, henüz eceli gelmemiş bir hastayı ziyaret eder de onun başucunda yedi kere;**

**Eselullâhe'lazîme Rabbe'l-arşı'l-azîmi en yeşfike: Büyük arşın sahibi yüce Allah"dan sana şifa vermesini dilerim"** diye dua ederse, Allah o hastayı iyi eder. (rs. 908)

**42- İşı güzel yapmayı ister, estetiğe ve zerafete dikkat ederdi.**

Ebu Said (r.a) rivayetinde; şöyle buyurmuştur: **Allah güzeldir, güzeli sever. Cmerttir, cömertliği sever. Temizdir, temizliği sever.** (cs. 1. 986)

**43- Bir ibadete başlarken " niyet ettim Allah rızası için..." derdi.**

Mü'minlerin emiri Eb Hafs mer ibni Hattâb (r.a), Rasulullah (sav)'i şöyle buyururken dinledim:

**Yapılan işler niyetlere göre değerlendirilir. Herkes yaptığı işin karşılığını niyetine göre alır. Kimin niyeti Allah'a ve Rasl'ne varmak, onlara hicret etmekse, eline gececek sevap da Allah'a ve Rasl'ne hicret**

**sevabıdır. Kim de elde edeceği bir dünyalı-  
ğa veya evleneceği bir kadına kavuşmak  
için yola çıkmışsa, onun hicreti de hicret  
ettiği şeye göre değerlendirilir. (rs. 1)**

Niyet, bir işi Allah rızâsı için yapmayı kalb-  
den geçirmektir.

İş ya Kalble, ya dille veya diğer organlarla  
yapılır.

Kalbimizle yaptığımız işler, niyet ve düşün-  
celerimizdir.

Dilimizle yaptıklarımız konuşmalarımızdır.

Organlarla yaptığımız işler de fiil ve davra-  
nışlarımızdır. Sözler ve davranışlar çoğu za-  
man niyete bağlı olduğu için, iyi niyet bazen  
başlı başına bir ibadet olur.

Ameller yâni yapılan işler niyete göre de-  
ğer kazanır sözü, çoğu zaman organlarımızla  
yaptığımız işleri kapsar. Yoldaki bir taşı, insan-  
lara zarar vermesin düşüncesiyle ve sevap  
kazanmak ümidiyle kaldırıp atmak bir ibadet  
sayılır.

Birinin malını meşru olmayan yollardan elde etmeye karar vermişken, Allah korkusuyla bu düşünceden vazgeçmek de aynı şekilde sevap kazanmasına vesile olur.

Kalpten geçen düşünceler, iyi niyete dayandığı zaman Allah katında değer kazanır. Bu esnada kalbin uyanık ve şuurlu olması gerekir.

Dil bir şeye niyet ederken kalb bu düşünceye katılmazsa niyet makbul olmaz.

Ebu Hureyre Abdurrahman İbni Sahr (r.a)'dan rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **Allah Teâlâ sizin bedenlerinize ve yüzlerinize değil, kalblerinize bakar.** (rs. 8) burada görüleceği üzere Yüce Allah bizim şeklimize, kalıbımıza değil, kalblerimize bakar, niyetlerimize değer verir.

#### **44- Andlaşmaları yazdırır, taraflara imzalatır ve mektublarında mühür kullanırdı.**

Antlaşma yaptığınızda, Allah'a karşı verdiğiniz sözü yerine getirin. (Nahl Sûresi 91)

Ey İman edenler! Akitlerin gereğini yerine

getirin. (Mâide. 1)

Abdullah İbni Âs (r.a)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

Dört huy kimde bulunursa, o adam tam münafık olur. Bir kimsede bu, huylardan biri bulunursa, o huydan vazgeçinceye kadar onda münafığın özelliklerinden biri var demektir. O dört huya sahip olan kimse:

Kendisine bir şey emanet edilince hiyânet eder,

Konuşunca yalan söyler, bir antlaşma yapınca sözünde durmaz.

Düşmanlık yapınca da aşırı gider. (rs. 691)

### **45-Hafif öne eğik hızlı adımlarla yürür, Camiye giderken koşmaz, koşanları uyarırdı.**

Hz. Ali (r.a) buyuruyor: Nebi (sav), (Kibirli kişiler gibi göğsünü öne doğru çıkarmayıp) öne doğru hafif eğilerek, sanki yüksekçe bir yerden iniyormuş gibi yürüyorlardı. (p.k.7.198. Ş.

Şerif. 76)

Cabir (r.a) Rasulullah (sav) Yolda yürürken sağa sola bakmazdı. (r. 540. 13)

Yezid İbni Mirsad (r.a) Rasulullah (sav) YrdĞu zaman vakarlı fakat hızlı giderdi (yanındakiler ona yetişemezdi. (r.541.1)

Enes (r.a) Rasulullah (sav) yürürken konuşmazlardı. (r. 541. 3)

Bezzar güvenilir raviler kanalıyla İbni Ömer (r.a)'dan rivayet ediyor. Rasulullah (sav) çıplak ayakla da, ayakkabı giyerek de yürürdü. (p. k. 7. 201)

Ebu Hureyre (r.a)'ın rivayetinde; Rasulullah (sav): Şöyle buyurmuştur: Bir kimse evinden namaz kılmak kasdı ile çıkarsa o namazdadır. Namaza yetişse de, yetişmese de koştamak yok. (r. 419. 7)

#### **46- Ev halkını gece ve sabah namazına uyandırırđı.**

Aişe (r.anha)'dan rivayet edildiğine göre, Resûl-i Ekrem (sav) Efendimiz, Hz. Âişe (r.anha)

önünde uzanıp yatmış olduğu halde gece namazını kılar. Son olarak vitri kılacağı zaman Âişe'yi uyandırır, o da vitir namazını kılar.

Müslim'in bir başka rivayeti ise şöyledir: Geceyi sadece vitir kılınca şöyle derdi:

**“Âişe kalk! Vitir namazını kıl!”** (rs. 1138)

İbni Ömer (r.a)'ın rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Gece kıldığınız namazınızın sonuncusunu vitir yapınız. (rs. 1136)

**47-Sabah namazından sonra hemen yalmaz kerahat vakti çıkıncaya kadar sohbet, zikir ve dua ile meşgul olur, işrak ve kuşluk namazı kılar.**

Cabir b. Semure (r.a) Hz. Peygamber (sav) sabah namazını kılınca güneş ortalığı aydınlıncaya kadar yerinde bağdaş kurarak otururdu. (Tergib ve Terhib 1. 439)

Enes b. Malik (r.a) Resulullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğu rivayet edildi: “Kim sabah namazını cemaatle kılar, sonra güneş doğuncaya (işrak vaktine) kadar mescidde oturur



Allah'ı zikreder, sonra da iki rek'at namaz kılar-  
sa tam, tam, tam bir hac ve umre sevabı veri-  
ilir" (r. 426-14-t. 1. 434)

Muaz b. Cebel (r.a)'dan rivayetle Resulullah  
(s.a.v.) Şöyle buyurmuştur:" Bir kimse namaz  
kıldığı yerd e Duha (işrak) kılasıya kadar otu-  
rursa, günahları deniz köpüğü kadar da olsa,  
mağfiret olur". (r. 416. 15)

#### **48-Her farz ibadeti naf ile/sünnet ibadetler ile süslerdi. Ve Şöyle buyururlardı:**

Biriniz farzlardan bir Şey eksik yaparsa, Al-  
lah (z. c. Hz.) onu naf ile namazlardan tamam-  
lar. (r. 491. 9)

#### **49-Her karŐılaŐtıĐı kişiye isterse ocuk ol- sun, selam verirdi.**

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde; Rasulul-  
lah (sav) Şöyle buyurmuştur: Sizden biriniz din  
kardeŐine rastlarsa ona selam versin. EĞer ara-  
larına taŐ, duvar, ağaç gibi bir engel girip tek-  
rar karŐılaŐırsa yine selam versin. (r. 62. 6-rs.

862)

Enes (r.a) çocuklara rastladığı zaman onlara selâm verir ve: Rasulullah (sav) böyle yapardı, derdi. (rs. 864)

### **50-Manası uygun olmayan isimleri değiştirirdi.**

Yaîş İbni Tihfe el-Gıfârî rivayetinde: Bir gün Resûl-i Ekrem Efendimiz dişi bir deve getirir ve:

“Bu deveyi kim sağacak diye?” sorar. Bir adam ayağa kalkarak:

“Ben sağacağım, der. Efendimiz ona:

“Senin adın ne? deyince, adam:

-Adım Mürre, diye cevap verir, Peygamberimiz:

“Sen otur” der. Bir başkası ayağa kalkar, Rasulullah ona adını sorunca:

-Benim adım da Cemre, der. Resûl-i Ekrem ona:

-“sen de otur” buyurur. Üçüncü bir kişi ayağa kalkar, Efendimiz ona:

-Senin adın ne?” diye sorunca, adam:

-Benim adım Yaîş der. Bunun üzerine Peygamberimiz:

-“Deveyi sen sağ” buyurur.

Peygamberimiz’in bu davranışının sebebi, ilk iki ismi beğenmemesinden dolayıdır. Çünkü bu iki isimden birincinin anlamı “acı” ikincinin anlamı da “ateş közü” dür. Yaîş ise Yaşar anlamına gelir. Efendimiz Cahiliye döneminden kalma kötü isimleri sevmez ve bunları iyileriyle değiştirirdi. Nitekim bu Mürre ve Cemre adlı sahâbîlerin isimlerini de değiştirdiği rivayet edilir. Allah ondan ve babasından razı olsun. (rs. 819)

## **51-İşlerinde istişareye önem verirdi. İstişare neticesine göre hareket ederdi.**

İstişare (müşâvere) Yüce Allah’ın emridir. İş konusunda onlara danış (onlarla müşâvere et) Al-i İmrân. 159)

Müşâvere ve istişâre, danışmak ve birbirinin görüşlerini almak demektir.

Dünyanın en medeni insanı olan Müslümanlar, hiçbir işlerini zorbalıkla yapmazlar. İçlerinde görüş ve fikir sahibi olanlar, bir problemi çözmek için bir araya gelirler, birbirine danışır ve görüşlerini alırlar.

İstişârenin en güzel misalini Allah'ın Rasulü ortaya koymuştur. Dinle ilgili konularda vahyi beklediği ve Cenâb-ı Hakk'ın buyruğuna göre hareket ettiği halde, savaş ve barış gibi toplumun tamamını ilgilendiren, hele savaş gibi ölüm kalım meselesi olup vahiyle ilgisi bulunmayan, görüş ve içtihat ile halledilen konularda ashâbına danışır, onların görüşlerine başvururdu. Bedir'de düşman kervanına saldırıp saldırmamak, Uhut Gazvesi'nde şehri içerden mi savunmak, yoksa şehir dışına çıkıp düşmanla savaşmak mı daha uygun olur diye ashâbının görüşlerini almıştı. Rasulullah'ın vefatından sonra ashâb-ı kirâm da aynı şekilde hareket ettiler. Halife seçimi, dinden dönenlerle savaş, fethedilen arazilerin kullanım şekli

gibi hakkında âyet veya hadis bulunmayan hususlarda hep karşılıklı görüşerek, birbirine danışarak çözüm aradılar.

## **52-Ashabına İstihare yapmayı ve istihare duasını öğretirdi.**

Enes (r.a.) Resulullah (s.a.v.): Ya Enes bir şey yapacağın da yedi kere Rabbin Allah (zc. Hz.) den istihare (hayır) talep et, ondan sonra gönlüne doğana bak, ne doğarsa hayır ondadır. (r. 494. 7.)

Enes'in (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: İstihare eden mahrum kalmaz. İstişare eden pişman olmaz. İktisat eden darlık çekmez. (r. 374. 8)

Cabir (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (sav) tıpkı bir Kur'an süresini öğretir gibi, bize her iş için istihâre yapmayı öğretirdi. şöyle buyururdu:

Herhangi biriniz bir iş yapmak istediğinde, farz namazlardan ayrı olarak iki rekât namaz kılın, sonra da şöyle desin.

Allah'ım! Sen bildiğin için senden hakkım-

da hayırlısını bana bildirmeni, kudretinle bana güç vermeni ve hayrın açıklanmasını senin büyük fadlu kereminden istiyorum. Çünkü senin her şeye kudretin yeter, benim ise yetmez. Sen her şeyi bilirsin. Çünkü senin her şeye kudretin yeter, benim ise yetmez, her şeyi bilirsin, halbu ki ben bilemem. Sen bütün gizli şeyleri en iyi bilensin.

Allah'ım! Sen bilirsin, eğer bu iş (hangi iş için istihare yapılmışsa burada belirtilir) benim dinim, yaşayışım, işimin sonucu, dünyam ve ahiretim için hayırlı ise, bunu bana takdir eyle, onu bana kolaylaştır ve bu işi bana mübarek eyle.

Eğer bu iş; benim dinim, yaşayışım, işimin sonucu, dünyam ve ahiretim için kötü ise bunu benden uzaklaştır, beni de ondan uzaklaştır. Hayır nerede ise onu bana takdir et ve onunla beni hoşnut eyle. (rs. 719-Diy. islam İl. 207)

### **53- Ashabına sohbet ettiğinde kendisi aralarında olup ashabı halka şeklinde otururlardı.**

İbn ebî Şeybe ve Ebu'l-Hasan b. ed-Dahhak, Simâk b. Harb (r.a) 'den rivayet ediyor: Cabir b. Semure'ye dedim ki: Reslullah ile beraber oturur muydun? "Evet çok oturdum" dedi "Suskunluğu uzun süreli idi. Sabah namazını kılar, sonra otururdu. Biz de onunla beraber otururduk. İnsanlar Őiirden ve Chiliye işlerinden konuŐup gülerler, Rasulullah (sav) tebesm ederdi."

Harâitî, Eb Hzim ve Hafs b. Abdullah b. Enes (r.a)'dan rivayet ediyor: Rusulullah (sav) ashâbına hiretle ilgili konuşurken, onların uyuŐuk olduğunu görürse dünya işlerinden konuŐmaya başlardı. UyuŐuklukları üzerlerinden gidince yeniden hiretten konuŐmaya başlardı. (pk. 9. 418)

### **54- Yolculuğa çıktığında sefer duası okurdu.**

Osman (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Bir kimse evinden sefer niyetiyle çıkarken şöyle derse; **"Bismillâhi, amentü billâhi, va'tesemti billâhi ve tevek-keltü elellahi velâ havle velâ kuvvete illâ billâh.** " Bu çıkış hayır ile merzuk olur ve o kimseden bu çıkışın şerri def edilir. (r. 419. 9)

### **55- Hapşırırken eliyle veya elbisenin bir kenarıyla ağzını kapatırdı. Esneyenlerin ağızlarını kapatmalarını isterdi.**

Ebu Said el-Hudri (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu: Sizden biriniz esnediği zaman sağ eliyle ağzını tutsun. Çünkü şeytan onun ağzına girer. (rs. 866)

1-İslâm, her davranışımızla ilgili bir edep kuralı belirlemiştir. Onlara uymak insana maddi ve mânevi faydalar sağlar

2- Esnemek şeytanın hoşlandığı hallerden



biridir. Őeytanı memnun edecek hallerden uzak durmak gerekir.

3-Esneme anında el ile ağız kapatmak sünnettir. Bu davranıő insanlar karőısında çirkin bir görünüme düőmeyi önler.

### **56-Rasulullah (sav) ve ashabi sefere/gazaya giderken tekbir getirirlerdi.**

İbni mer (r.a) Şöyle dedi: Nebi (sav) ile askerleri tepelere çıktıklarında **Allah Ekber** derler, düzlüklere indiklerin de **Sbhnellah** diye tesbih ederlerdi. (rs. 978)

Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre, bir adam Hz. Peygamber'e:

Ey Allah'ın elçisi! Sefere çıkmak istiyorum, bana öğüt ver, dedi Hz. Peygamber ona: **Allah'a karşı saygılı ol ve her tepeye çıktığında Allah ekber de!** Buyurdu.

Adam gittikten sonra arkasından:

**Allah'ım, ona uzakları yakın et ve bu seferi ona kolay kıl** diye dua etti. (rs. 980)

Cabir (r.a) şöyle dedi: Biz (sahabiler yolculukta) yokuş çıktığımızda Allahü Ekber: iniş indiğimizde de Subhanallah derdik. (rs. 977)

### **57-Teheccüd namazlarını ikişer rekat, ikişer rekat olarak kılar, vitirle birlikte 11 rekat gece namazı kılardı.**

Zeyd b. Halid el cüheni (r.a) anlatıyor: Seferde bir gece, Rasulullah (sav) teheccüd namazını nasıl kılıyor diye gözetlemeye karar verdim ve çadırının eşiğine dayandım. Allah Rasulü (sav), ilk önce hafifçe iki rek'at kıldılar. Sonra çok uzattıkları iki rek'at daha kıldılar, Sonra bu uzattıklarından daha kısa olarak iki rek'at daha kıldılar. Biraz daha kısaltarak iki rek'at daha kıldılar. Teheccüdü bitirdikten sonra da vitir namazını kıldılar böylece on bir rek'at kıldılar. (Ş. Şerif 138. 10)

İbni Abbas (r.a) der ki: Rasulullah (sav) gece namazı olarak sekiz rek'at, vitir namazı olarak da üç rek'at kılardı. Sabah namazından önce de iki rek'at (sünnet) kılardı. (C. Fevaid. 2261)

## **58-Hutbeyi yüksek bir yerde/minberde irad ederdi.**

Cabir(r.a) Şöyle dedi: Mescid-i Nebev'de Resûl-i Ekrem (sav)'in hutbe okurken dayandığı bir kütük vardı. Mescidde minber konulduğu (artık Rasulullah hutbesini orada okumaya başladığı) zaman bu kütüğün, doğumu yaklaşmış deve gibi inlediğini duyduk. Bunun zerine Peygamber (sav) minberden indi, elini kütüğün üzerine koyunca sesi kesildi.

Bir başka rivayet Şöyledir. Kütük çocuk gibi bağırdı. Bunun zerine Resûl-i Ekrem (sav) aşağı inerek onu tutup kucakladı. Kütük de teskin edilmeye çalışılan bir ocuk gibi yavaş yavaş sknet buldu. Hz. Peygamber:

**“Dinlediği zikirten mahrum kaldığı için ağladı”** buyurdu, (rs1835)

Rasulullah'ın hasretine dayanamayarak ağlayan kütük olayı, yüzlerce sahbnn huzurunda meydana gelmiştir. Bu sebeple, olayla ilgili hadis, alimlerimiz tarafından mtevtir yani en sağlam ve en güvenilir rivayet olarak

kabul edilmiştir.

Tabiîn neslinden büyük âlim ve zahidi Hasan-ı Basrî hazretleri, bu hadisi rivayet ettikten sonra etrafındakilere şöyle derdi:

Ey Müslümanlar! Kütük bile Rasulullah hasretiyle inliyor, onu özlüyor. Rasulullah'a kavuşmayı arzu eden kimselerin onu daha çok özlemesi gerekmez mi? (Beyhaki 2. 559)

Tecrid Tercemesi'nin aziz mütercimlerinden babanzâde Ahmet Naim Bey'in Rasulullah (sav)'in muhabbetini pek güzel dile getiren şu duygu dolu uyarısını ibretle okuyalım.

Cenâb-ı Hakk'ın elçisi, hidayet önderi Muhammed Mustafa (sav) Efendimiz'i cansız bir varlık bu derece özlerse, o saf nurun eşsiz güzelliğini görmek için Allah'ın birliğine inanan bir mü'min acaba ne kadar hasret duymalıdır? Varın kıyas edin! Ve ibret alın! (Tecrid Tercemesi 3. 79)

## **59-Cenaze defnedilince bir müddet başında beklerdi.**

Amr İbn'l-Âs (r.a)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Beni kabrime defnettiğiniz zaman, bir deve kesip etini parçalayacak kadar mezarımın başında bekleyin ki, sizin varlığınızla yeni hayatıma alışma imkânı bulayım ve Rabbimin elçilerine vereceğim cevapları hazırlayayım. (rs. 949)

## **60-Sukut hali çokça idi, konuşması kısa ve öz olurdu.**

Cabir'in (r.a)şöyle dedi: Efendimiz (sav)'in mübarek kelimelerinde kesiklik ve yavaşlık vardı. (tane tane konuşurdu acele söylemezdi) (r. 521. 1)

Ebud Derda (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (sav) konuştuklarında tebessüm ederlerdi. (r.545. 20)

## **61-Uykudan uyanında ilk iş olarak dişlerini misvaklardı.**

Hz. Aişe (r.a) şöyle dedi: Biz Rasulullah'ın (sav)'in misvakını ve abdest suyunu akşamdan hazırlardık. Allah onu, gecenin dilediği saatinde uyandırır. Hz. Peygamber (sav) uyanınca hemen misvakla dişlerini temizler, abdest alır ve namaz kılardı. (rs. 1201)

## **62-Namazda durmadan safları kontrol eder ve düzenlerdi.**

İbni Mes'ud (r.a) der ki: Rasulullah (sav): Namazda omuzlarımızı bir hizaya getirir ve şöyle buyururdu: **Safları düzgün tutun, eğri büğrü durmayın ki, kalplerinizde birbirinize karşı eğilmesin. En bilginleriniz benim arkamda dursunlar. Sonra bilgi seviyesine göre saf bağlayın.** (Terhib ve Tergib 4. 469)

## **63-Yemeği yediği veya kendisine ikramda bulunanlara hemen oracıkta dua ederdi.**

Enes (r.a)'den nakledildiğine göre Nebi (sav), bir gün Sa'd ibni Ubâde'nin yanına geldi.

Sa'd derhal bir parça ekmek ve zeytinyağı çıkarıp Rasulullah'a ikram etti. Nebi (sav) bunları yedikten sonra ona Şöyle dua etti:

**Evinizde hep oruular iftar etsin, yemeğinizi iyiler yesin, melekler de duacınız olsun.** (rs. 1270)

### **64-Bineğine binen gençlere yol boyu nasihat ederdi.**

Huzeyfe b. Yemn (r.a): Bezzar güvenilir ravilerle kendisinden Şöyle nakletmiştir: Bir gün Rasulullah (sav)'in terkisinde idim.

Rasulullah (sav): Ey Huzeyfe, Allah Teln'nin kulları üzerindeki hakkı nedir? Bilir misin?" diye sordu.

Ben: "Allah ve Rasl bilir" dedim.

Bunun zerine: "Ona hiçbir Şeyi ortak koŐmaksızın ibadet/kulluk etmeleridir." buyurdu.

Sonra: " Ey Huzeyfe!" diye seslendi:

Ben: Buyur, Allah'ın Resl " dedim.

Bunun zerine: "Peki bunu yapmaları du-

rumunda kulların Allah'ı Teâlâ üzerindeki hakları nedir, bilir misin? diye sordu.

Ben yine; "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dedim.

Bunun üzerine: "Onları bağışlamasıdır." buyurdu. (pk. 7. 466)

İmam Ahmed, Ebû Umâme el-Bâhilî'den (r.a) şöyle dediğini nakletmiştir: Veda haccında Rasulullah (sav) terkisinde Fadl b. Abbas (r.a) vardı ve o durumda ayağa kalkarak: "Ey insanlar! İlim kaldırılmadan önce onu benden alınız" buyurdu. (pk. 7. 470)

Câbir b. Abdullah b. Amr b. Harâm (r.a) kendisinden şöyle dediği nakledilmiştir: Rasulullah (sav) beni terkisine aldı. Ağzımı nübüvet mührünün üzerine koydum; üzerime misk kokusu saçılmaya başladı. O gece ondan yetmiş hadis ezberledim. Benim yanımdaki hiç kimse o hadisleri duymadı. (p. k. 7. 470)

Burada bununla yetinelim! Çünkü Rasulullah (sav) terkisine bindirdiği her gence nasihat ederdi.



**65- Olayları teberrük eder ve tefelle/bereket veya hayra yorar. Uğursuzluğā inanmazdı.**

Enes (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuştur: Uğursuzluk yoktur. Ben, hayra yormayı tercih ederim. Sahabiler: Hayra yorman ne dir? Dediler. Efen-dimiz (sav) " Güzel, olumlu sözdür. " Buyurdu. (Buhari Tıb. 19, Müslim, Selam. 102)

Urve bin Amir'in (r.a) Şöyle dedi: Rasulullah (sav)'in huzurunda uğursuzluktan söz edildi. Bunun zerine " En güzeli, Hayra yormadır. Uğursuzluk, hiÇbir Müslümanı teŐebbüsünden vaz geŐirmesin. Her hangi biriniz hoŐlanmadı-ğı bir Şey gördüğü zaman: "Allah'ın! İyilikleri sadece Sen verirsin; kötülükleri yalnız Sen giderirsin. Günahtan kaŐacak gŐ, ibadet ede-cek kuvvet ancak Senin yardımınla kazanılabi- lir. " Diye dua etsin buyurdu. (Ebu davud Tıp. 24)

## **66-Zaruret olmadıkça yaslanarak ve yatarak yiyip içmezdi.**

Ebû Cuhayfe Vehb İbni Abdullah (r.a) 'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: **“Ben bir yere dayanarak yemek yemem”** (rs. 747)

## **67-Kabir ve mezarlara karşı namaz kılmayı yasaklardı. Şirke karşı ashabını sürekli uyarırdı.**

Ebû Mersed Kennâ İbni Husayn (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: **Kabirlere doğru namaz kılmayınız ve kabirler üzerine oturmayınız”**

Her hangi bir kimsenin kabrini kible edinecek ona karşı namaz kılmak haramdır.

Kabirleri kible edinmeden onlara karşı namaz kılmak mekruhtur.

Kabirlerin üzerine oturulması, çiğnenmesi veya üzerinde uyuması tenzihen mekruhtur.

Kabirler üzerine büyük veya küçük abdest

bozmak harama yakın mekruhtur. (rs. 7. 320-321)

Huzeyfe, Ebu Bekr'den Ya Huzeyfe bunu Rasulullah'tan (sav) kendisi duydu, ya da Eb Sekr kendisine anlattı Rasulullah (sav)'ın Şöyle buyurduğunu nakleder: "Őirk, sizin iinize karıncanın yürüyüŐünden daha gizli bir Şekilde girer."

Huzeyfe bildiriyor: Dedik ki: Ya Rasûlallah! Őirk Allah'tan baŐkasına ibadet etmek veya Allah'la beraber-Abdülmelik bunda Şüphe etti-baŐkasına ibadet etmek değil mi?"

Rasûlallah (sav): "Annen seni kaybetsin ey Sıddik! Őirk, sizin iinize karıncanın yürüyüŐünden daha gizli bir Şekilde girer. Çirkin kŐn ve byŐn senden uzaklaŐtıracak sözü oğreteyim mi?" diye sorunca, ben: "Evet ya Rasûlallah! dedim. Rasulullah (sav) Şöyle buyurdu: " Her gün üç defa Şöyle dersin: " Allah'ım! Bilerek sana bir Şeyi ortak koŐmaktan Sana sığınırım. Bilmeden ortak koŐtuđum Şey için de Sana istiğfar ederim. " Őirk: "Bana (herhangi bir Şeyi) Allah ve falan kişi verdi" demendir. Allah'a baŐkasını denk tutmak ise,

kişinin: “Falan kişi olmasaydı, filan kişi beni öldürürdü” demesidir. (m. z. 17. 17670)

### **68-Duasında diğer insanları ve ümmetini unutmazdı.**

Ubade bin Samit (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Kim mü’min erkekler ve kadınlar için Allah’tan bağışlanma dilerse. Allah onun için bütün mü’min erkek ve kadınlar sayısınca sevap yazar. (cs. 3. 3563)

### **69- Dargınları barıştırdı. Üç günden fazla küs durulmasına razı olmazdı.**

İbni Abbas (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurmuştur: İki Müslümanın birbirini üç günden fazla terk etmesi helâl olmaz. İkisi rast gelirse biri selâm verir diğeri de alırsa sevap da müşterek olurlar. Eğer selâmı almazsa veren günahtan beridir. Diğeri günahı yüklenir. Eğer birbirini terk etmiş vaziyette ölürlerse cennette bir araya gelemezler. (r. 469. 8)

## **70-Hiç kimsenin gıybet ve dedikodusuna müsaade etmez, düşmanlarına bile kaş göz işareti yapmazdı.**

Enes'in (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: Gıybet din kardeşinin yüzüne söylemekten hoşlanmadığın şey gıybettir. (r. 372. 12-cs. 3. 2803

Muttalip İbni Abdullah (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuşlardır: Gıybet bir adamın kusurunu arkasından sylemendir. (r.226.1)

## **71-Yüzünden tebessüm eksik olmazdı. Evde ise daha da neşeli ve güler yüzlü olurdu.**

Haraiti, Amra'dan rivayet ediyor: Aişe (r.a)'ya yalnız kaldığında Rasulullah (sav)nasıl birisi olduğunu sordum. Hz. Aişe:" Sizin kocalarınızdan biri gibiydi. şu farkla ki O, ahlken insanların en yücesi ve daima güler yzlsdr. " Eb'l-Hasan b. ed-dahhk, Hz. Aişe'den şu ifadelerle rivayet etmiştir: " Hz. Peygamber (sav), insanların en yumuşak huylusu ve en soylusu idi. O daima güler yüzlüydü" (pk.7. 158)

## **72-Sofrasına davet ederken zengin fakir ayırımı yapmazdı.**

Ebû Ya'lâ, Taberâni ve Ebûş-Şeyh'in, Ca-bir'den (r.a)'den rivayet ettiklerine göre, Rasu-lullah (sav): " Bana en çok sevimli gelen ye-mek. Kalabalık bir sofrada yenilen yemektir" buyurmuştur. (pk. 7. 208)

## **73-İlimle uğraşanlara ayrı bir önem verir, okuma yazmayı ve ilmi neşretmeyi yaygın-laştırmak için uğraşır, talebenin ihtiyaçla-rını görme hususunda ashabını teşvik ederdi.**

Bir gün Rasulullah (sav) Mescidde halka olmuş iki gruba rastlar ve şöyle buyurur: "İkisi de hayır üzeredir. Ama biri, diğerinden daha üstündür. Bir kısmı Allah'a dua ediyor ve on-dan bir şey istiyorlar. Allah onlara ister verir, ister vermez. Diğerleri ise, dinini anlamaya ve ilim öğrenmeye çalışıyorlar ve bilmeyene öğ-retiliyorlar. Bunlar daha üstündür. " Dedikten sonra "Şüphe yok ki, Ben sadece bir öğretmen olarak gönderildim. "Darimi, Mukaddime 32)

## **74-Tam doymadan sofradan kalkardı. okca hamd ederdi.**

Mikdam b. Ma'dikerb (r.a.) Rivayetinde, Rasulullah (sav) Ademoğlu midesinde daha kötü bir kabı tıka basa doldurmuş değildir. Ademoğluna beline doğrultacak birkaç lokma yeterlidir. Daha fazla yiyecekse midesinin üçte birini yemek, üçte birini içecek, üçte birini de nefes için ayırsın. (cs. 3. 3461)

## **75-Mübarek ağzından çirkin, kötü, fahiş bir kelime çıkmazdı.**

Tirmizi, Hz. Ali'(r.a)den rivayet ediyor: Hz. Peygamber sadece kendisini ilgilendiren konularda konuşurdu. Yüzü devamlı gleti. Cana yakındı. Yumuşak huyluydu. Sert ve kaba değildi. Bağırmaz, svmez, kusur aramazdı. Kavgacı değildi. Hoşlanmadığı şeyleri görmezden gelirdi. Ondan bir şey isteyenin ümidi boşa çıkmazdı.  şeyden uzaktı: Tartışma, çok konuşmak ve kendini ilgilendirmeyen konular. İnsanları ktlemez, kusurlarını ortaya dkmez, onları ayıplamaz, gizli kusurlarını

araştırmaz ve sevap elde etmeyi ümit ettiği konular dışında konuşmazdı. O konuşunca, meclisinde bulunanlar başlarında kuş varmışçasına sükünet içinde onu dinler, o susunca konuşurlardı. Onun yanında tartışmaya girmezlerdi. Birisi onun yanında konuşurken diğerleri o kişi sözünü bitirene kadar onu dinlerdi. Arkadaşlarının güldüğü şeye güler, onların garipsediği şeyleri o da garipserdi. Yabancıların konuşma ve sorularındaki kabalığa karşı sabırlı davranırdı. Bu nedenle sahabe, soracakları sorulardan yararlanmak amacıyla yabancı kişileri Hz. Peygamberin yanına getirirlerdi. **"Bir şey isteyene bir ihtiyaç sahibi gördüğünüz zaman ona istediğini verin"** derdi. Kendisine teşekkür edilmesi dışında övülmesine izin vermezdi. Kimsenin sözünü kezmezdi. Ancak konuşan kişi sınırı aşarsa, ya ona o şekilde konuşmamasını söyler, ya da ayağa kalkardı. İnsanlara kendini sevdirebilir, onları kendisinden nefret ettirmezdi. Her kavmin ileri gelenlerine iyi davranır ve onları kendi kavimlerinin başına geçirirdi. İnsanlara karşı uyanık ve ihtiyatlıydı. Ama kimseye karşı yü-



zn asmazdı. Arkadaşlarını arayıp sorardı. İnsanların ne durumda olduğunu sorar öğrenirdi. İyiliğı iyi karşılar ve destekler, kötülüğü kötüler ve zayıf düşürürdü. Mutedil davranışlıydı. Tutarsız değıldi. İnsanların gaflet ya da sapıklık içine düşmemeleri için devamlı mteyakkızdı. Her duruma karşı hazırlıklıydı. Hakkı konuşmaktan geri kalmaz, aşırılığa da kaşmazdı. Ona yakın olanlar insanların en iyileri idi. Onun katında insanların en üstünü insanların genel iyiliğini en çok dşnendi. En çok itibar ettiğı insanlar, muhtaçlara en çok yardım eden ve destekleyen kişilerdi. Oturduğı yerden Allah'ı anmadan kalkmazdı. Bir meclise geldiğı zaman neresi boşsa orada oturur ve başkalarının da böyle yapmasını isterdi. Belirli kişiler için belirli yerler tahsis etmez ve bunun yapılmasını yasaklardı. Meclislerdeki herkesle konuşurdu; öyle ki onunla konuşan herkes en çok kendisine değıer verdiğini sanırdı. Her isteyene istediğini verir ya da güzel bir sözle geri çevirirdi. Güzel huyu ve ahlakı herkese yetmişti. Herkesin babası gibiydi. Hak söz konusu olunca her kes onun katında eşitti. Onun

meclisi ilim, hayâ, sabır ve dürüstlük meclisiydi. Orada yüksek sesle konuşulmaz, kimsenin onuru zedelenmez, kimsenin kusuru yüzüne vurulmazdı. Onun meclisinde herkes eşitti. Üstünlük sadece takva sahiplerinindi. Herkes tevazu içindeydi O mecliste büyüğe saygı, küçüğe şefkat gösterilirdi, ihtiyaç sahiplerine öncelik verilir, garipler korunurdu. (p. k. 9. 417)

Ebû dâvud ve İbn Sa'd, Cabir (r.a)'den rivayet ediyorlar: Rasulullah (sav) itina ile güzel ve ağır ağır hakkını vererek konuşurdu. (pk. 7. 166)

Tirmizi, İbni Sa'd, Buhari ve Müslim, Âişe (r.a)'den rivayet ediyorlar: Rasulullah (sav) bir söz söylerken, şu sizin konuştuğunuz gibi konuşmazlar; huzurunda bulunan kimselerin hâfızalarına yerleştirecek şekilde, tane tane ve her kelimenin arasını ayırarak konuşurdu. Huzurunda oturan birisi sayacak olsa, konuştuğu kelimeleri sayabilirdi. (p. k. 7. 166)

## **76-O günün bilinen sporları olan güreş, atıcılık, binicilik, yüzme gibi sporları teşvik ederdi.**

İbni Ömer'in (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav): Erkek çocuklarınıza yüzmeyi ve ok atmaya, kız çocuklarınıza da ip eğirmeyi öğretin. (cs. 2. 2660)

Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'dan, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Ok atmaya dört elle sarılınız. Çünkü bu oyunlarınızın en hayırlısıdır. (cs. 2. 2685)

## **77- Şehrin ve mekanların inşası konusunda kurallar koyar, çevre ve kul hakkı konusunda duyarlı olmaya çağırırdı.**

Sevgili Peygamberimiz (sav) Efendimiz Allah'ın yarattığı kâinata hikmet, rahmet ve sevgi nazarıyla bakmış ve tabiatın korunmasına büyük önem vermiştir. Ağaç dikme ve yeşillendirme faaliyetlerinde bulunmak kadar bunları korumak ve sahiplenmekte sünnettir.

Ebud Derda'nın (r.a) rivayetinde; Rasulullah

(sav) şöyle buyurmuştur: Kim bir ağaç diker de ondan bir insan veya yaratıklarından her hangi bir yaratık yerse bu mutlaka onun için sadaka olur. (cs. 3. 3704)

Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, nâmusu veya malıyla ilgili bir zulûm varsa altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyamet günü gelmeden önce o kimseyle helâlleşsin. Yoksa kendisinin sâlih amelleri varsa, yaptığı zulûm miktarınca sevaplarından alınır, (hak sahibine verilir.)Şayet iyilikleri yoksa, kendisine zulûm yaptığı kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yüklenir. (rs. 212)

Abdullah İbni Amr İbnî Âs (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Şehidin kul borcu dışındaki bütün günahlarını Allah bağışlar." (rs. 1315)

## **78-alışıp helalinden alın teriyle kazanmayı teşvik eder; dilenmeyi yasaklardı.**

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Birinizin ipini alarak dağa gidip odun toplayıp satması ve hem kendisi yiyip, hemde sadaka vermesi insanlara el açmasından daha hayırlıdır. (cs. 3. 3198)

## **79-Yeşilliği ve ağaç dikmeyi teşvik ederdi.**

Enes (r.a) rivayet ediyor: Rasulullah (sav): Birinizin elinde bir fidan olduğu sırada Kıyamet kopacak olsa, onu dikmeye gücü yeterse diksin. (cs. 2. 1464-Müsned. 3. 184, 191)

## **80- Akarsuda abdest alırken dahi fazla su kullanmayı israf sayardı.**

Abdullah b. Ömer (r.a)'dan rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav), abdest almakta olan Sa'd (r.a)'in yanından geçerken suyu gereğinden fazla harcadığını görünce" Ey Sa'd! Bu israf nedir?" diye sordu. Sa'd: Abdest alırken (kullanılan fazla su) israf sayılır mı?" deyince Rasl-i

Ekrem (sav): “Evet akmakta olan bir nehrin başında dahi olsan israf sayılır” buyurdu. (r. b. tef. 5. 8)

**81-Etrafına tükürmez, çöp atmaz, mekanların temizliğine dikkat eder, sokaktan veya camiden yere düşen bir çöpü almanın sadaka sevabına eşit olduğunu anlatırdı.**

Tarık b. Abdullah (r.a) (r.a)’ın rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Tükürmek istediğinde sağına tükürme. Fakat insan veya eşya yoksa soluna tükür. Boş değilse ayağının altına tükür. (cs. 1. 243)

Enes’in (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Bana ümmetimin bütün sevapları arz olundu. Hatta adamın camiden çıkarttığı süprüntüsü bile. Bana ümmetimin bütün günahları da arz olundu. Bunların içinde bir adama Kur’an dan bir sure veya bir ayet verilip de sonra onu unutmasından büyük günah görmedim. (r. 315. 7)

Ebu Berze (r.a)'ın rivayetinde; Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuŐtur: Yoldan insanlara sıkıntı veren Őeyleri gider. Őnk bu senin için sadakadır. (cs. 1. 948)

**82-Borçluya kolaylık gösterir,  
durumu müsait olanın borcunu  
geiktirmesine kızardı.**

İbni Abbas (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuŐtur: Kim ki, eli darda olan borçlusuna, durumu düzelinceye kadar süre tanırsa, Allah da ona günahına tevbe edinceye kadar süre tanır. (cs. 3. 3605)

Büreyde (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuŐtur: Eli darda olan borçlusuna belli bir güne kadar süre tanıyana, o gün gelinceye kadar her güne karŐılık bir sadaka sevabı; sre girdikten sonra tanıdığı her gün için de iki sadaka sevabı kadar sevap vardır. (cs. 3. 3606)

### **83-Verdiği sözü mutlaka yerine getirirdi. Bir mazeret yoksa randevusuna vakitlice gelirdi.**

Allah'a verilen söz mesuliyeti gerektirir.  
(Ahzab. 15)

Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylersiniz? (Saff. 2)

Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük bir nefretle karşılaşılır. (Saff. 3)

İbn ebî Heyseme, Ebû Davud ve Harâitî, Abdullah b. ebî'l-Hamsâ (r.a)'dan rivayet ediyor. Rasulullah (sav)'e peygamberlik gelmeden önce bir şey sattım. Onun bende alacağı kaldı. Bunu onun mekânına getireceğimi vaat ettim. Fakat unuttum, sonra üç (gün) geçince hatırladım. Geldim ki o yerinde bekliyor. Dedi ki: "Ey kardeşim! Başka bir lafızda: "Ey delikanlı!-Beni zor durumda bıraktın, ben buradayım, üç (gündür) seni bekliyorum. (p. k. 9. 419)

Hız. Ali (r.a)'ın rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Söz, yerine getirilmesi gereken bir borçtur. Söz veripte sözünden



dönene yazıklar olsun. Söz veripte sözünden dönene yazıklar olsun. Söz veripte sözünden dönene yazıklar olsun. (cs. 2746)

### **84-Çocukları çok sever, çocukların ve yetimlerin başını okşar, onlarla şakalaşırđı.**

Enes'den öğrendiğimize göre Resûl-i Ekrem zaman zaman ensarı yani Medine'nin yerlisi olan Müslümanları ziyarete giderdi. Evlerine vardđında çocuklara selâm verir, başlarını okşar ve onlara dua ederdi. (rs. 605)

### **85- Vahiy geldiğinde yüzünü rterdi. Vahiy esnasında soğuk bir gün bile olsa terlerdi. Müjde ayetleri geldiğinde mübarek yüzü dolunay gibi olurdu.**

Aişe (r.anha): Rasulullah'ı soğuğu pek Őid-detli bir günde kendisine vahiy nazil olurken gördüm. İŞte yle soğuk bir günde bile kendisinden o hal geçtiği vakitte Őakaklarından Őıpır Őıpır ter akardı, demiştir.

KeŐke ben Rasulullah'ı, kendisine vahiy

inerken görebilseydim! Diye merak eden Ya'la b. Ümeyye, bir gün vahiy esnasında, Hz. Ömer (r.a)'ın işaretleriyle Hz. Pergamber (sav)'e yaklaşmış, O'nu örtmekte olan örtünün içine başını sokmuş ve Efendimiz (sav)'i, yüzü kızarmış, uyuyan kimsenin gidip gelen nefesi gibi so-lurken görmüştü. (Buhari Bed'ül-Vahiy. 1)

**86-Altın ve gümüş kap kullanmayı; erkeklerin altın yüzük takmalarını, ipek giymelerini ve yüzlerini boyamalarını yasaklardı.**

Ümmü Seleme (r.a)'nın rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **Altın ve gümüş kaplardan yiyen içen kimse karnına Cehennem ateşi doldurmuş olur.** (rs. 779)

Zeyd bin Erkam (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **Altın ve ipek, ümmetimin kadınlarına helâl; erkeklerine ise haramdır.** (cs. 2230)

Enes'in (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **Altın müşriklerin süsüdür; gümüş, Müslümanların süsüdür; de-**

**mir ise Cehennem ehlinin süsüdür.** (cs. 2. 2231)

Huzeyfe (r.a)yle dedi: Rasulullah (sav) bize hlis ipek ve atlas kumaştan elbise giymeyi, altın ve gümüş kaplarla su içmeyi yasakladı ve şöyle buyurdu:

**“Bunlar dünyada kfirlerin, hirette de sizin olacaktır.”** (rs. 778)

1-İpekli elbise giymek, altın takı takmak Müslüman erkeklere haram, fakat kadınlara helldir.

2-Altın ve gümüş kaplarla bir şey yemek, içmek, erkek ve kadın herkese haramdır.

3-Kfirler Allah'ı tanımadıkları ve O'nun buyruklarına karşı geldikleri için hirette bu nimetleri kullanamayacaklar: Ama Müslümanlar, Allah'ın yasaklarına saygılı oldukları için bu nimetlerden hirette faydalanacaklardır.

## **87- Ezan okunduğunda müezzinin dediklerini tekrar eder, ezana icabet edilmesini söylerdi.**

Ebû Saîd el-Hudî (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: **Ezanı işittiğiniz zaman siz de müezzinin söylediklerini söyleyiniz.** (rs. 1040)

Abdullah İbni Amr İbni Âs (r.a)'den rivayet edildiğine, Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: **Ezanı işittiğiniz zaman, müezzinin söylediklerinin aynısını sizde söyleyin. Sonra bana sâlavât getirin. (Çünkü bir kimse bana bir defa sâlavât getirirse, Allah buna karşılık ona on defa sâlat eder. Daha sonra benim için Allah'tan vesileyi isteyin. Çünkü vesîle, cennette Allah'ın kullarından bir tek kuluna lâyük olan makamdır. O kulun ben olacağımı umuyorum. Benim için vesileyi isteyen kimseye şefaâtım vacip olur.** (rs. 1039)

Cabir (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

**“ Kim ezanı işittiği zaman: Ey şu eksiksiz**

**davetin ve kılınacak namazın rabbi Allah'ım! Muhammed'e vesileyi ve fazileti ver. Onu, kendisine va'dettiğin makâm-ı mahmda ulaştır, diye dua ederse, kıyamet gününde o kimseye şefaatım vacip olur.** (rs. 1041)

Sa'd İbni Ebî Vakkas (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **"Kim müezzini işittiği zaman: Tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in, O'nun kulu ve resulü olduğuna şahitlik ederim. Rab olarak Allah'tan, resul olarak Muhammed'den, din olarak İslâm'dan râzı oldum, derse, o kimsenin günahları bağışlanır.** (rs. 1042)

Abdullah oğlu Cabir (r.a)'ın rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **Kim müezzin ezan okurken: Allah'ım. Ey bu mükemmel davetin sahibi ve faydalı namazın Rabbi. Hz. Muhammed (sav)'e rahmet et. Benden bir daha gcenmeyeceğin şekilde razı ol derse Allah(cc) duasını kabul eder.** (Tergib ve Terhib. 1. 281)

**88-Kabir ve mezar ziyaretleri yapar, orada medfun bulunan müminlere selam verir, dua ederdi.**

Aişe (r.anhâ) şöyle dedi:

Rasulullah (sav) Aişe'nin yanında kaldığı gecelerin sonuna doğru Bakî mezarlığına giderek şöyle derdi:

**Selâm size, ey mü'minler diyârı! Başınıza geleceği söylenen şeylerle nihâyet karşılaştınız. Asıl hesabınız ilerde görülecektir. İnşallah yakında biz de aranıza katılacağız.**

**Allah'ım Bakîü'l-garkad mezarlığında yatanları bağışla.** (rs. 583)

Büreyde (r.a) şöyle dedi:

Peygamber (sav) ashâb-ı kirâma, kabristana gittikleri zaman şöyle demelerini öğretirdi:

**Selam size, ey bu diyârın mü'min ve müslim halkı! İnşallah yakında biz de aranıza katılacağız. Allah'ın bizi de sizi de bağışlamasını dilerim.** " (cs. "84)

Hız. Ali (r.a) bir kabristana uğradığı zaman,

orada yatanlara Öyle hitb edemiŐ:

Bırakıp gittiğiniz evleri Őimdi eller tuttu.

Mallarınız paylaŐıldı bitti.

Karılarınızı baŐkaları nikh etti.

Bunlar bizim tarafta olup bitenler. h! KeŐke bir de sizin tarafta olup bitenleri ğrenebilseydik!

Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onların konuŐmalarına izin verilsedydi, en hayırlı azık Allah korkusudur, derledi. (rs. 3. 459)

**89-Bir olayı ve konuyu anlatırken beden dilini iyi kullanır, Jest ve mimiklerle olayı canlandırır, bazen iŐaret ve çizgilerle gçlendirirdi.**

**H. Peygamber (sav)** nemli gördüğü Şeyleri yeri geldiğinde eliyle iŐaret ederek söyledi. Örneğin, Ensar'dan bir zat H. Peygamber'e Ya "Rasulallah! Senden bir takım sözler iŐitiyorum ancak ezberleyemiyorum" dediğinde Al-

lah Rasulü (sav) ona “sağ elinden yardım al” (cs. 561)

Rasulullah (sav): Ben, Az ve öz söz söyleme özelliği ile donatılmış olarak gönderildim.

**90-Sabah namazının farzında kıraatı çok uzun okurdu. Öğle namazında daha az kıraatle, ikindide öğle namazından biraz daha kısa okur, akşam namazının farzında daha da kısa tilavet ederdi. Yatsı namazında kıraati sabah hariç diğerlerinden daha uzun olurdu.**

**91-Öğleden önce kaylule uykusu uyur, ikindiden sonra ve yatsıdan önce uyumayı kerih görürdü.**

Enes'in (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Kaylûle yapın, şeytan kaylûle yapmaz. (cs. 3. 2943)

Kaylûle: Kerahat vaktinin çıkışından ikindiden az önceye kadar ki, vakitte uyunan uyku.



## **92-Güzel kokuyu, minderi ve süt ikramını geri evirmezdi.**

Enes'in (r.a) rivayetinde; Rasululah (sav) Öyle buyurmuştur: Üç Şey reddedilmez, yastık (minder), güzel koku ve süt. (Ramuz. 262. 9)

## **93-Sabah namazının sünnetini genellikle Fatiha'dan sonra "Kâfirun" ve "İhlas" surelerini okuyarak kılarıdı.**

İbni Ömer (r.a) Öyle dedi: Bir ay süreyle Peygamber (sav)'in namazını devamlı takip ettim, sabah namazının sünnetinde Kâfirn ve İhlâs Srelerini okurdu. (R. Salihin. 1110)

## **94-Kendisine yapılan hata ve yanlışları affeder, dine ve dinin Őiarına yapılan saldırılara karşı müsamaha göstermezdi.**

Âişe (r.a) Öyle dedi:

Rasulullah (sav) Allah'ın yasakları iğnenmediği sürece Şahsı adına hiçbir Şeyden dola-

yı intikam almamış: Allah'ın yasağı çiğnenmişse, onun cezasını mutlaka vermiştir. (rs. 642. Bir hadis parçası)

**95- Soyut kavramları ve konuları daha çok misal, teşbih ve mecazlarla anlatır, muhatabın anlayacağı örneklere verirdi.**

Enes'in (r.a) rivayetinde: Rasulullah (sav) konuştuklarında anlaşılincaya kadar bir kelimeyi üç defa tekrar ederlerdi. Bir kavme, geldiklerin de onlara üç defaya kadar selâm verdikleri olurdu. (r. 528. 9)

**96-Düşmanları dahi onun sözüne güvenirler, ahbine sadık kalacağını bilirlerdi. O el-Emin idi.**

Müşrikler Peygamber (sav) o derece güvenirlerdi ki, düşman oldukları halde kendisine en önemli şeylerini bırakırlardı.

Efendimiz (sav)'de bu emanetleri onlar müşrik olsalar bile en güzel şekilde muhafaza ederdi. Hatta Hicret yolculuğunun başlama-

sından az evvel, evinin etrafını çevirip kendisini öldürmeyi planladıkları zamanda dostu Hz. cebrail (a. s) hadiseyi haber vermişti. Peygamber (sav) ise gitmeden evvel canına kast eden müşriklerin emanetlerini alıp yanında götürüp onlara ders verebilecekken, El-'Emin'e yakışır bir şekilde tüm emanetleri müşriklere geri vermesi için Hz. Ali'(r.a)'ı yerine bırakıp ondan sonra yolculuğa çıktı. Çünkü o, Muhammed'l Emin'di (a. s) (Kainatın Efendisi, Salih Suruç sa. 297)

İbni Hişam (r.a) rivayetinde: El-Emin o! Muhammed o! Onun aramızda vereceği hükme razıyız. (Tabakat. C. 1. F. 146)

**97- mmetine yasaklamasa da kendisi soğan, sarımsak gibi kokan yiyecekleri yemez, yemiş olanların ağız kokusuyla camiye gelmelerine müsaade etmezdi.**

Rasulullah (sav): **Kim şu soğan, sarımsak, pırasa, turp gibi sebzelerden yerse camimize yaklaşmasın.** (r. 408. 12-rs. 1705)

Enes (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **“Kim şu bitkiden yemişse, yanımıza yaklaşip bizimle beraber namaz kılmasın!”**(rs. 1706)

Cabir (r.a)dan rivayet rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurdu: **“Kim sarımsak veya soğan yemişse, bizden ve mescidimizden ayrılınsın!** (Evinde otursun)

Müslim’in bir başka rivayetinde **“Kim sarımsak, soğan, pırasa yemişse, mescidimize yaklaşmasın. Çünkü insanoğlunun rahatsız olduğu şeyden melekler de rahatsız olur”** buyurdular. (rs. 1707)

Ömer İbni'l-Hattâb (r.a) bir Cuma günü îrad ettiği hutbede şöyle dedi:

“Sonra ey Müslümanlar! Siz, kokusu hoş olmadığını bildiğim şu iki bitkiyi (sarımsak-soğan) yiyorsunuz. Gerçekten ben, Rasulullah (sav)’i, mescidde bir kimsede bunların kokusunu duyduğu zaman emredip o kişiyi Bâki kabristanına kadar uzaklaştırdığını gördüm. Bu sbeple kim bunları yiyecekse, pişirerek ko-

kusunu gidersen! (rs. 1708)

Hız. Ali (r.a)'ın rivayetinde, Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuŐtur: Sarımsağı yiyin ve onunla, tedavi olun, zira o, yetmiŐ derde devadır. Eğer Bana melek gelmemiŐ olsaydı. Ben de onu muhakkak yerdim. (r. 343. 6)

**98- Evine girdiğinde selam verir, çıkarken dualarla ve Allah Tealdan yardım dileyerek çıkardı. Hanımıyla grŐerek çıkardı.**

Enes (r.a) rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) Şöyle buyurdu: **Kim evden çıkarken:**

**Allah'ın adıyla çıkıyor. Allah'a gveniyo- rum. Günahtan kaacak, ibadet edecek güç kuvvet, ancak Allah'ın yardımıyladır" derse kendisine:**

**'Doğruya iletildin, ihtiyaçların karŐılandı, dŐmanlarından korundun' diye cevap verilir. Őeytan da kendisinden uzaklaŐır.**

Eb Davud'un rivayetinde Őu ilave vardır:

Őeytan, diğer Őeytana: Hidayet edilmiŐ, ih-

tiyaçları karşılanmış ve korunmuş kişiye sen ne yapabilirsin ki? der. (rs. 84)

Enes'in (. ra) rivayet ettiği başka bir hadisi şerif de:

Resulullah (s.a.v.): Bir kimse evden çıktığında Bismillahi tevekkeltü alellahi la havle ve la kuvvete illa billah derse, ona sen tekeffül olundun ve korundun denir ve şeytan da ondan uzaklaşır. (r. 433. 2.)

Cabir (r.a) Rasulullah (sav)'i şöyle buyururken dinledim: Kişi evine girerken ve yemek yerken besmele çekerse, şeytan adamlarına, "Burada ne geceleyebilir ne de yemek yiyebilirsiniz" der. Eğer o kimse eve girerken besmele çekmezse, şeytan adamlarına, "Geceyi geçirecek bir yer buldunuz" der. O şahıs yemek yerken besmele çekmezse, şeytan kendi adamlarına, " Hem barınacak yer hem de yiyecek yemek buldunuz" der. (rs. 731)

Enes (r.a) şöyle demiştir: Rasulullah (sav) bana:

Yavrucuğum! Kendi ailenin yanına girdi-

ğinde onlara selâm ver ki, sana ve ev halkına bereket olsun” buyurdu. (R. Salihin. 863)

**99-Her işe itidalı, orta yolu tutmayı tavsiye eder, ibadet de bile aşırı gidilmesine razı olmazdı. Vücudun, ev halkının da hakkı olduğunu söylerdi.**

Ebu Hureyre'nin (r.a) rivayetinde; Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

(İşlerinizde) orta yolu tutunuz, haktan sapmayınız; dosdoğru yol üzerinde olunuz. Biliniz ki, içinizden hiçbir kimse ameli sâyesinde kurtuluşa eremez.

Sen de mi kurtulamazsın, ey Allah'ın elçisi? Diye sorulunca Rasulullah (sav):

Evet, Allah lütuf ve rahmeti ile beni bağışlamış olmasaydı, ben de kurtulamazdım. (rs. 87)

Burada şu husus hiç akıldan çıkarılmamalıdır: Ameller, kurtuluşun bir bedeli değil, bahanesidir. Ameli muvaffak kılan da, onları kabul eden de yüce Allah'tır. O halde neresinden

bakılırsa bakılsın, kurtuluşumuz Allah'ın lütuf ve keremi iledir. Orta halli (mu'tedil), dürüst (müstakîm), sürekli ve kararlı (müstekar) bir tavır, erişilmek istenen hedefe götüren en güvenilir ve sağlıklı yoldur, eskilerin tabiriyle " eşlem tarik" tir. Allah cümlemizi buna muvafak kılsın. Amin.

### **100- Başına sarık sarardı. Siyah ve beyaz sarık takardı. Mekke fethi sırasında siyah sarıklı idi.**

Cabir İbn-i Abdullah (r.a) anlatıyor: Rasulullah (sav) Fetih günü Mekke'ye girdiklerinde başında siyah sarık vardı. (is.Tar.11.146-p.k.7. 335)

Şeyh Cezeri (r.a) der ki: Rasulullah (sav)'in Fetih gününde Siyah sarık giymelerinin sırrı şudur ki: Din-i Muhammed'in (İslâm Dininin) Kıyametin kopacağı saate kadar değişmeyeceğine işarettir. Zira siyah renk değişmez. (Ş. Şerif. 74)

İbni Ömer'in (r.a) Rasulullah (sav): Sarıklara



mlazemet edin. Zira böylesi melek simasıdır. Ucunu da arkanıza salın. (r. 318. 4)

**101- Her yeni bir ay girdiğinde hilali gördüğünde o ayın emniyet ve bereketi için dua ederdi.**

Talha İbni Ubeydullah (r.a)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) hilâli gördüğü zaman şöyle dua ederdi: **“Allah’ım! Bu hilâli bize emniyet ve iman, selâmet ve İslâm hilâli kıl. (Ey hilâl!) Benim rabbim de Senin Rabbin de Allah’tır” (Bu, doğruluk ve hayr hilâlî olsun)** (rs. 1231)

Yeni bir ayın başladığını müjdeleyen **hilâl**, ayın ilk üç gecesinde bu adla anılır. Sonraki günlerde alacağı duruma ise **kamer** adı verilir. Her farklı durumu ve her yeni başlangıcı, dua ve kulluk vesilesi olarak değerlendiren Sevgili Peygamberimiz, hilâlî gördüğü zaman Cenâb-ı Hak’tan onunla başlayan yeni zaman kesitini, her türlü korku ve sıkıntılardan emniyet ve iman üzere devam zamanı kılmasını, bu gün-

lerin huzur, selâmet ve İslâm günleri olmasını dilemektedir. Bu, bir bakıma zahirî ve bâtinî ya da dinî-dünyevî huzur istemek anlamındadır.

### **102- Her gece Sürme Çekerlerdi.**

İbni Abbas (r.a) der ki: Rasulullah (sav)'in sürmedanlığı vardı. Her gece uyumadan önce ismid ile üç defa mübarek sağ gözüne, üç defa sol gözüne sürme çekerlerdi. (r.544.16-şş. 50)

İbni Abbas (r.a) dan rivayet edilmiştir. Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: İsmid ile sürmelenin, çünkü o göze cila verir ve kirpiklerin çoğalmasını temin eder. (Kirpikleri devamlı olarak yeniden çıkarır. (mz. 8353. şş. 49)

İsmid: Kırmızıya meyilli siyah bir taştır. Hicaz bölgesinde çok bulunur. En iyisi İsfahan'da olur. Batıdan getirileni de vardır. En güzeli çabuk ufalanan, tozları parlak olan, iç kısmı daha yumuşak ve içinde kirli maddeler bulunmayandır. (Bu gün sürme dediğimiz bu taşın öğütülmüşüdür.

Faydaları: Gözden devamlı yaşın akmasını keser, gözde olan yaraları giderip gözü kuvvetlendirir. Göze başdan inen şeyleri giderip, gözün sıhhatini korur. Göze cila verir. Gz güzelleştirir. Kirpikleri bitirerek göze kuvvet verir. Göze düşen toz ve cplerin cabuk cıkmasını sağlar. Gz temizler yaşlılara ve cocuklara cok faydalıdır. Yaralardaki fazla etleri giderir. Bunun içindir ki, Rasulullah (sav) Efendimiz ümmetine sürme cekmeyi emir buyurmuşlardır. (İbni kayyim-El Cevziyye. 438-şş. 49)

şu husus da gayet iyi bilinmelidir ki: Srmeyi, geceleyin uyumadan önce cekmek sünnettir. Uykudan uyandıktan sonra cekmek mekruhtur. (ř. ř. 50)

### **103-Asa Taşımak (Bastonları) vardı.**

Yüce Allah Bakara suresinin 60. ayetinde " Hatırlayın, Musa kavmi için su aramıştı Asa'nı taşa vur demiştik.

Taha suresinin 17. Ayet-i kerimesinde şu sağ elindeki nedir, Ey Musa?

18. inci Ayetinde o, benim asamdır, ona dayanırım, onunla davarlarıma yaprak silkerim. Benim ona başka ihtiyaçlarımda vardır. Asanın iki çatalı vardı. Bu iki çatal karanlıkta ışık saçıp aydınlık yapardı. Hz. Adem bunu cennetten beraberinde getirmişti. Böylece bu asa Peygamberden peygambere el değiştirerek Hz. Şuayb'a onun vasıtasıyla Damadı Hz. Musa'ya geçmişti. (r. b. tef. 1. 157)

Taberani'nin İbn Abbas (r.a) naklettiğine göre Rasulullah (sav)'in bir arşın boyunda veya daha uzun Dekan isimli bir bastonu vardı. Onunla yürür, (bineğine) onunla biner ve devesinin üzerinde onu önüne koyardı. (p. k. 7. 450)

Ebu Davud ve Hakim, Ebu Said el-Hudri (r.a) şöyle dediğini nakletmiştir: Rasulullah (sav) bastonları severdi. (Vefatına kadar) Hep elinde bir baston bulunmuştur. (p. k. 7. 452)

Ümmü Seleme (r.a)'ın rivayetinde, Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Asa ile yürümek tevazudandır. O kimsenin her bir adımına bir sevap yazılır ve bir derece yükseltilir. (r. 26. 7)

Enes'in (r.a) rivayetinde, Rasulullah (sav) Şöyle buyurmuŐtur: Asa taŐımak mü'minin almeti peygamberlerin sünnetidir. (r. 276. 9)

İbni Abbas (r.a.) Resulullah (s.a.v.): Peygamberlerin asaları vardı. Aziz ve Celil olan Allah iŐin ona dayanırlardı. (t.2.9)

Bana bu eserime de başlayıp sağlık, sıhhat içerisinde bitirme hazzını tattıran Yüceler Yücesi

Rabbim'e sonsuz hamd ediyorum.

Sevgili Habibine, canım Peygamber'im (sav)'e de

Salâtü selamlarımı arz ediyorum.

O'nun al ve ashabına ve kıyamete kadar O'nun nurlu yolunda gidenlere de salât ve selâm olsun.

Vel-hamdulillahi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtu Ve's-selâmu alâ nebiyyinâ Muhammedin ve âlihi ve sahibihi ecmâîn.

Subhaneke Allahümme ve bihamdike ve eşhedu en lâ ilahe illa ente vahdeke lâ şerike leke Ve estağfiruke ve etûbu ileyk.

**Atilâ MURATOĞLU**

Konya 2021

## BİBLİYOGRAFYA

- 1- Ruhu'l Beyan tefsiri. Damla Yay. İstanbul
- 2- Sahihi Buhari muhtasarı. Polen yay. 2008. İstanbul.
- 3- Sahihi Müslim Polen yay. 2008 İstanbul.
- 4- Tergib ve Terhib. Hikmet yay. İstanbul.
- 5- Cem'ul Fevaid Ocak yayıncılık. M. Bin Rudani 2008. İstanbul.
- 6- Ramuz El- Ehadis
- 7- Camiü's- Sağır Muhtasarı Yeni Asya Neş. 2008 İstanbul.
- 8- Müsned-i Şihap Kuzai. Armağan kitaplar. 2005. Konya.
- 9- Riyazü's Salihin İmam Nevevi Ocak yay. İstanbul 2010.
- 10- Sünen-i Tirmizi. Konya Kitapçılık 2007
- 11- K. Sitte. Prf Dr. İ. Canan Akçağ yay. Ankara. 2016
- 12- Mecma'uz-Zevâid. Nurettin el-Heysemi. Ocak Yayıncılık. 2011.
- 13- Müsned. Ocak Yayıncılık. İstanbul. 2014.
- 14- Hadislerle İslam. Diyanet İşleri Bşklığı. 2017. İstanbul
- 15- Es-Sünenü'l-Kübrâ İmam Nesâî Ocak. Yay. İstanbul. 2011

## **YAYINLANMIŞ ESERLERİ**

- 1- Ümit Kapısı
- 2- Müslümanın 24 Saati
- 3-Şeytanın tuzakları ve korunma yolları
- 4-7'den 70'e genel manevi hastalık Gıybet
- 5-Selam ve Selamlaşma
- 6-Sabır
- 7-Rahmet Kapısı 45 Konuda 1501 Hadis-i Şerif
- 8-Unutulan sünnet Hacamat ve Sülük
- 9- 45 Konuda 1666 Hadisi Şerif
- 10- Ölüm ve Ötesi
- 11- Peygamber (s.a.v.) 'in Ehl-i Beyti ve  
Kerbela Faciası
- 12- 46 Konuda 1681 Hadisi Şerif
- 13- Şemail-i Şerif
- 14- Önemszenmeyen Haram. Faiz
- 15-46 Konuda 1688 Hadis-i Şerif
- 16-Livata
- 17-Müslümanın 365 Günü
- 18-Büyük Günahlar
- 19-327 Hadis-i Kudsi
- 20- Peygamberimizin Günlük Hayatımızdaki  
103 Sünneti